

Tabasalu Gümnaasium

**TABASALU GÜMNAASIUMI
ÕPILASUURIMUSE JA PRAKTILISE TÖÖ
KOOSTAMISE NING VORMISTAMISE JUHEND**

Tabasalu 2023

SISUKORD

SAATEKS.....	4
1. UURIMISTÖÖ.....	5
1.1. <i>Uurimistöõ koostamine.....</i>	6
1.2. <i>Teema valimine ja registreerimine.....</i>	6
1.3. <i>Teema, probleemi, eesmärgi ja hüpoteesi sõnastamine.....</i>	6
1.4. <i>Meetodid ja ülesanded.....</i>	7
1.5. <i>Materjali kogumine ja töötlemine.....</i>	8
1.6. <i>Andmete analüüs, tulemuste tõlgendamine ja järelduste tegemine.....</i>	8
2. VORMISTAMINE.....	9
2.1. <i>Üldnõuded vormistamisel.....</i>	9
2.2. <i>Töö osad.....</i>	9
2.2.1. Tiitelleht.....	10
2.2.2. Sisukord.....	10
2.2.3. Autorideklaratsioon.....	10
2.2.4. Töö sisu.....	10
2.2.5. Sissejuhatus.....	11
2.2.6. Teoreetiline taust.....	11
2.2.7. Uurimismetoodika või mudeli iseloomustus.....	11
2.2.8. Tulemused, andmete analüüs ja arutelu.....	11
2.2.9. Kokkuvõte.....	11
2.2.10. Resümees.....	12
2.3. <i>Viitamine ja kasutatud allikmaterjalid.....</i>	12
2.3.1. Viitamise üldpõhimõtted.....	12
2.3.2. Viitamine.....	13
2.3.3. Plagiaat.....	14
2.3.4. Allikmaterjalide loetelu.....	14
2.3.5. Lisad.....	18
2.4. <i>Keel ja stiil.....</i>	18
2.5. <i>Tabelid, fotod, joonised ja valemid.....</i>	18
3. KAITSMINE, HINDAMINE JA APELLEERIMINE.....	19
4. PRAKTILINE TÖÖ.....	20
4.1. <i>Õpilasfirma praktilise tööna.....</i>	21

LISA 1. Võimalikke abimaterjale.....	23
LISA 2. Juhendaja ja retsensendi roll.....	24
LISA 3. Tiitellehe vormistamine	25
LISA 4. Autorideklaratsioon	26
LISA 5. Uurimistöö hindamisjuhendid.....	27

SAATEKS

Vastavalt gümnaasiumi riiklikule õppekavale (§ 18 lg 4) on gümnaasiumi lõpetamise üheks tingimuseks sooritada õpilasuurimus või praktiline töö.

Käesolev juhend abistab õppijat uurimistöö koostamisel ja vormistamisel ning praktilise töö vormistamisel. See annab ka ülevaate uurimistöö struktuurile ning vormistusele esitatavatest nõuetest.

Juhendis esitatud materjal jaguneb IV valdkonda:

I peatükis selgitatakse uurimistöö koostamise aluseid;

II peatükis kirjeldatakse uurimistöö vormistamist;

III peatükis on ülevaade kaitsmisprotsessist, töö hindamise alustest ja apelleerimisest;

IV peatükis selgitatakse praktilise töö tegemisse ja vormistamisse puutuvat.

Uurimistööga saab selgemaks ühelt poolt see, kuidas õppija suudab lahendada probleeme ning milline on ta analüüsi oskus. Teisalt näitab uurimistöö ka õpilase vormistussuutlikkust.

1. UURIMISTÖÖ

Uurimistöö on õpilase iseseisvalt tehtud töö, mille tulemusel selguvad uurija seisukohad ja järeldused. Uurimistöö ei piirdu refereerimisega. Uurimistöö ülesandeks on probleemi lahendamine või nähtuse kirjeldamine.

Õpilasuurimuse ja praktilise töö ettevalmistamisel ja hindamisel on eesmärgiks õpilase loova eneseväljenduse, koostöö ja iseseisvalt töötamise oskuse arendamine ning järgmiste oskuste omandamine:

- 1) uuritava probleemi või loodava praktilise töö kohta taustinformatsiooni ja andmete kogumise ja analüüsimise oskus;
- 2) teoreetiliste teadmiste praktilise rakendamise oskus;
- 3) töö eesmärgi ja probleemile vastavate uurimisküsimuste sõnastamise ning sobiva meetodi ja analüüsivahendite valimise ja rakendamise oskus;
- 4) tegevuse ajalise kavandamise ja kavandatu järgimise oskus;
- 5) teadusteksti koostamise oskus;
- 6) oma tegevuse ja töö analüüsimise oskus;
- 7) töö korrektse vormistamise oskus;
- 8) kokkuvõtte ja resümee koostamise oskus;
- 9) töö kaitsmise oskus.

Õpilasuurimus põhjendab probleemivalikut, annab ülevaate uurimuse taustast, püstitab uurimisküsimused, põhjendab meetodi valikut, kajastab andmeid ja tõendusmaterjali kogumist, kirjeldab tulemusi ning esitab tulemuste analüüsi, järeldused ning kokkuvõtte, kasutatud allikate loetelu ja resümee eesti ning võõrkeeles.

Uurimistöö kirjutamisel on õpilasele toeks juhendaja (vt lisa 2). Juhendaja aitab teema valikul, suunab allikmaterjalide otsimisel, abistab vormistamisel ja töö käigus tekkivate küsimuste puhul. Uurimistöö lõpeb uurimuse kaitsmisega komisjoni ees (vt pt 3).

1.1. Uurimistöö koostamine

Uurimistöö tegemine algab teema ja juhendaja valikust ning kava ja täpse kalenderplaani koostamisest. Juhendaja on üldjuhul Tabasalu Gümnaasiumi õpetaja. Kui juhendaja on väljastpoolt kooli, siis peab koolist olema õpetaja kaasjuhendaja. Õpilane on vastutav, kui ta ei täida kalenderplaani, ning õpetaja on vastutav, kui ta ei konsulteeri õpilast.

Uurimistöö koostamine on mitmeetapiline: tuleb valida teema, määratleda probleem, valida allikmaterjalid, koguda andmeid, analüüsida saadud andmeid, tõlgendada tulemusi ning teha järeldusi, seejärel kõik teaduslikuks tekstiks kirjutada ja nõuetekohaselt vormistada.

1.2. Teema valimine ja registreerimine

Õpilane valib endale teema, räägib läbi vastava aineõpetajaga, et saada nõusolek töö juhendamiseks. Registreerib valitud teema ja juhendaja Stuudiumis määratud kuupäevaks. Kui on olemas juhendaja mujalt, tuleb samuti teema registreerida ning leida ka kooli õpetajate/töötajate hulgast juhendaja.

Õpilasuurimuse ja praktilise töö ettevalmistamise ajakava igaks õppeaastaks kehtestab kooli direktor oma käskkirjaga.

1.3. Teema, probleemi, eesmärgi ja hüpoteesi sõnastamine

Uurimistöö algab teema valimisest. Teema valikul peaks uurija lähtuma oma huvidest, et töö tegemine pakuks avastamisrõõmu ja mõjuks väljakutsena. Teema aktuaalsus ja uudsus tagavad töö vajalikkuse ning võimaluse edaspidisteks käsitlusteks. Samuti tuleb teema valikul silmas pidada selle konkreetsust ja käsitlemise võimalusi, st allikmaterjalide kättesaadavust ning töö tegemiseks kasutada olevat aega. Uurimistöö esialgset kava koostades on vajalik läbi mõelda teema valiku põhjendus, st täpsustada, miks valitud teema käsitlemine on vajalik.

Uurimistöö temaga on otseselt seotud probleem ehk uurimisküsimus, millele uurija tahab oma tööga vastust leida. Probleem peaks olema uuritavas valdkonnas selline, mis pole veel teada või mida on vähem uuritud. Probleemi leidmiseks on vajalik läbi töötada uuritava valdkonna erialast kirjandust, perioodikat ja dokumentaalset materjali. Töö allikmaterjalidega on aluseks probleemi püstitamisele.

Järgnevalt tuleb sõnastada eesmärk ehk mida uurija tahab teha probleemi selgitamiseks. Samuti võib olla püstitatud hüpotees ehk väide, mida uurija püüab tööga tõestada või ümber lükata (näide 1). Probleemi püstitamisel ja eesmärkide sõnastamisel on oluline koostöö juhendajaga. Lisas 2 on toodud juhendaja rolli kirjeldus.

Näide 1.

Uurimistöö teema, probleemi, eesmärgi ja hüpoteesi sõnastamine

Teema (mis?): Tabasalu Gümnaasiumi õpilaste eelistused vaba aja veetmisel.

Probleem (miks? missugune? kuidas?): Miks on õpilastel välja kujunenud teatud eelistused vaba aja veetmisel?

Eesmärk (mida teha?): Selgitada välja õpilaste vaba aja veetmise eelistuse kujunemise põhjused.

Hüpotees: Õpilased valivad vaba aja veetmise võimalused vastavalt kohalikele ja perekondlikele võimalustele.

1.4. Meetodid ja ülesanded

Iga uurimistöö läbiviimiseks on vajalik metoodika ehk vahendite kogum, millega lahendada probleemi. Vahendite kogumi moodustavad uurimismeetodid.

Tööks vajaliku materjali kogumise meetodid valitakse vastavalt sellele, kas uurimistöö on empiiriline või teoreetiline.

Empiirilises uurimistöös kasutatakse uurimismeetodina küsitlusi, intervjuusid, vaatlusi ja katseid või eksperimente. Vastused probleemidele leitakse andmete kogumise ja töötlemisega.

Teoreetiline uurimistöö tugineb olemasolevatele uurimustele, mille põhjal leitakse uudne lähenemine probleemile ja analüüsitakse erinevaid teooriaid.

Edasi peab uurija vastavalt probleemile ja eesmärgile otsustama, kas ta tahab probleemi lahendada kvalitatiivselt, st keskenduda nähtuste kvaliteedile, seesmisele olemusele ja tõlgendamisele kirjelduste abil.

Kvalitatiivse uurimistöö eesmärk on uuritavat nähtust mõista. Antud juhul saab andmeid koguda intervjuude, küsitluste, fotografeerimiste, lindistuste ja vaatluste abil.

Kui uurija soovib probleemi lahendada **kvantitatiivselt**, st keskenduda nähtuste praktilisele mõõdetavusele ja tulemuste esitamisele arvkujul, siis domineerib statistiliste faktide analüüs, mille aluseks on andmed, mida kogutakse vaatluste, mõõtmiste, eksperimentide ja varasemate uurimuste abil.

Kui lähtuvalt töö probleemist on valitud sobiv metoodika selle lahendamiseks (sageli kombineeritakse erinevaid meetodeid), tuleb sõnastada ülesanded, mida on vaja eesmärgi saavutamiseks täpselt teha (näide 2).

Näide 2.

Uurimistöö ülesanded

Eesmärgi saavutamiseks on seatud järgmised ülesanded:

- *viia läbi küsitlus õpilaste vaba aja veetmise eelistuste väljaselgitamiseks;*
  - *analüüsida ja üldistada varasemate uurimuste ja küsitluste põhjal, kuidas õpilased oma vaba aega veedavad;*
  - *võrrelda ja üldistada teoreetilisi seisukohti ja empiirilisi andmeid;*
  - *teha järeldused õpilaste vaba aja veetmise eelistuste põhjuste kohta.*
-

1.5. Materjali kogumine ja töötlemine

Uurimistöö tähendab teoreetilisel või empiirilisel viisil korraldatud uurimisprotsessi, mille käigus toimub andmete kogumine ja süstematiseerimine nähtuste mõistmiseks ja selgitamiseks. Teoreetilise uurimistöö allikaks on valitud teemakohane allikmaterjal, empiirilise töö puhul kogutakse materjal intervjuu, küsitluse, vaatluse vm uurimismeetodiga. Kogutud andmed töödeldakse ja süstematiseeritakse.

1.6. Andmete analüüs, tulemuste tõlgendamine ja järelduste tegemine

Materjali kogumisele ja töötlemisele järgneb andmete analüüs, tulemuste tõlgendamine ning järelduste tegemine. Järeldusi võib pidada uurimistöös püstitatud probleemile vastamiseks.

Andmete **analüüs** on kogutud materjali põhjalik uurimine ja korrastamine. Valitakse analüüsiviis, mis võimaldab anda probleemile parima vastuse. Andmed esitatakse tabelite, jooniste, diagrammide, skeemide, graafikute või tekstina.

Kvantitatiivne analüüs toimub statistika meetodite abil, süstematiseerides kogutud materjali ja arvandmeid ning seejärel neid seletades. Kvalitatiivne analüüs toimub etapiti – andmete kirjeldamine, liigitamine, seostamine ja seletamine-mõistmine.

Järgneb andmete **tõlgendamine**, mille käigus mõtestatakse lahti analüüsi käigus saadud tulemused, st võrreldakse tulemusi omavahel, seostatakse, sünteesitakse ja üldistatakse. Tulemuste tõlgendamisel leitakse vastus järgmistele küsimustele:

- Millised on kõige olulisemad vastused püstitatud probleemile?
- Mida saadud tulemused näitavad?
- Kas tulemused on usaldusväärsed?
- Kas püstitatud hüpotees leidis kinnitust või lükati ümber?
- Kas tulemused toetavad varasemaid uurimusi?

Tulemuste tõlgendamisest jõutakse **järeldusteni**, mida tulemused võimaldavad.

2. VORMISTAMINE

2.1. Üldnõuded vormistamisel

- Kõik kirjalikud tööd esitatakse valge paberi ühel poolel formaadis A4.
- Töö reasamm on 1,5.
- Lehe veerised on üleval ja all 2,5 cm, paremal 2 cm ja vasakul 3 cm. Tekst on mõlemast servast joondatud rööpselt.
- Lõikude vahe on 6 pt.
- Tähemärgi suurus on 12, kui kasutatakse Times New Roman, või 10, kui kasutatakse Arial kirjatüüpi.
- Tekstis esiletõstmist vajavaid sõnu või lauseid võib vormindada paksus või kaldkirjas.
- Kõik töö leheküljed alates tiitellehest nummerdatakse, sealhulgas ka leheküljed, kus on joonised või tabelid. Tiitellehel leheküljenumbrit ei näidata. Lehekülgede nummerdamist alustatakse sisukorra esimesest leheküljest ja numbrid paigutatakse lehekülgede paremasse alumisse nurka või lehekülgede alumise serva keskele.
- Kõikide peatükkide, sissejuhatus, kokkuvõtte, kasutatud kirjanduse pealkirjad kirjutatakse suurtähtedega suurusega 16 (Times new Roman) või 14 (Arial). Alapeatükkide, alapunktide pealkirjad kirjutatakse väiketähtedega (v.a suur algustäht) suurusega 14 (Times New Roman) või 12 (Arial). Peatükkide ja teiste alljaotuste pealkirjade järele punkti ei panda. Pealkirjade puhul on soovitatav kasutada automaatvormistust ehk rakendada selleks laade/stiile (*Heading*), mis vormistavad pealkirjad ühtlaselt, olenevalt pealkirja astmest, nummerdavad pealkirjad ja võimaldavad automaatselt moodustada sisukorda.
- Kõiki peatükke ja töö iseseisvaid struktuuriüksusi (nt sissejuhatus, kokkuvõte) alustatakse uuel lehelt.
- Peatüki pealkirja ja sellele järgneva teksti vahele jäetakse üks tühi rida.
- Arvude ja numbrite kasutamisel kirjutatakse ühekohalised numbrid sõnadega (kaks õpilast), kahe- ja enamakohalised numbritega (148 ankeeti), suured arvud numbri ja sõnaga (2 miljonit).

2.2. Töö osad

Uurimistöös on järgmised osad alljärgnevas järjekorras:

- 1) tiitelleht,
- 2) sisukord,
- 3) autorideklaratsioon,
- 4) sissejuhatus,
- 5) töö sisu,
- 6) kokkuvõte,
- 7) allikmaterjalid,
- 8) resümee (võõrkeeles),
- 9) lisad.

2.2.1. Tiitelleht

Tiitellehel on järgmised elemendid (vt lisa 3):

- 1) õppeasutuse nimetus (ülal keskel, pt 12, Times New Roman või Arial),
- 2) õpilase ees- ja perekonnanimi (pealkirja kohal, pt 14, Times New Roman või Arial),
- 3) õpilase klass (nime all, pealkirja kohal, pt 14)
- 4) töö pealkiri (keskel suurtähtedega, *bold*, pt 20)
- 5) töö liik (pealkirja all, pt 14),
- 6) juhendaja(te) andmed (paremal servas, pt 14),
- 7) töö tegemise koht ja aasta (all keskel, pt 12).

2.2.2. Sisukord

Sisukorras esitatakse uurimistöö osade loetelu koos nende alguslehekülgedega töös. Sisukorras loetletakse, kuid ei nummerdata sissejuhatust, kokkuvõtet ja kasutatud allikmaterjale.

Pealkiri "SISUKORD" kujundatakse *Normal* stiilis sarnaselt *Pealkirja 1* stiilile. Pealkirja stiili *Pealkiri 1* ei ole lubatud kasutada, et vältida sisukorra kajastumist sisukorras. Sisukord koostatakse automaatselt, kasutades tekstitöötlusprogrammi võimalusi.

2.2.3. Autorideklaratsioon

Töö autor kinnitab, et on oma uurimistöö koostanud iseseisvalt ning seda ei ole keegi varem kaitsmisele esitanud. Oma uurimuses kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele, kirjandusallikatele ja mujalt pärit andmetele on ta lisanud allikaviite.

Arvestades asjaolu, et töö koostamisel on töö autorit toetanud tema juhendaja ja kool, tuleb autorideklaratsioonis kinnitada, et töö kasutamisel või esitamisel viidatakse alati TBG-le kui töö valmimise kohale. Juhul kui tööga on seotud kolmandaid osapooli (nt on uurimistöö tehtud mõnes teises õppe- ja/või teadusasutuses), tuleb autorideklaratsioonis märkida, et arvestatud on ka nende õigustega. Vajadusel sõlmib töö autor (õpilane) kolmanda(te) osapool(t)ega eraldi lepingud.

2.2.4. Töö sisu

Töö sisu peaks koosnema järgmistest osadest:

- sissejuhatatus;
- teoreetiline taust;
- uurimismetoodika või mudeli iseloomustus;
- tulemused ja nende analüüs.

Töö erinevad osad peavad olema omavahel proportsionaalselt tasakaalus.

Uurimuslikel töödel on põhiosadeks probleemi senine uuritus, uurimismetoodika, tehtud täiendavad uuringud ning tulemuste analüüs ja süntees, mis peab andma uut informatsiooni. Uurimistööde sisu peab näitama, et õpilane valdab elementaarseid uurimismetoodikaid, on võimeline formuleerima ülesandeid ja neid lahendama, oskab kajastada oma seisukohti ja teha järeldusi. Uurimistöö sisu koos teoreetilise käsitlusega on üldjuhul 10–12 lehekülge.

2.2.5. Sissejuhatus

Sissejuhatuses tutvustatakse lühidalt (1–2 lk) uurimisvaldkonda ja selle aktuaalsust, püstitatakse probleem, hüpotees, seatakse eesmärgid ja sõnastatakse uurimisülesanded. Tuuakse välja teema valiku põhjendus, iseloomustatakse kasutatud andmeid ning töö ülesehitust.

Töö autor valib, kas juhendajaid ning teisi töö valmimisele oluliselt kaasa aidanud isikuid tänada sissejuhatuses või kokkuvõttes.

2.2.6. Teoreetiline taust

Teoreetilises peatükis käsitletakse probleemi varasemate uurimuste põhjal. Tekstis peavad olema viited kõigile kasutatud allikatele (vt punkt 2.3.2.). Kasutatud allikaid peab olema vähemalt viis.

2.2.7. Uurimismetoodika või mudeli iseloomustus

Praktilise uurimise peatükk peab sisaldama uuritava objekti, mudeli või katseseadme ja kasutatud uurimismeetodite kirjeldust. Kirjeldus võib tugineda nii olemasolevate andmete läbitöötamisele kui ka täiendavatele uuringutele, mille käigus on kogutud uusi andmeid.

Selleks, et lugeja saaks tehtud uuringuid soovi korral laiendada, peavad kirjeldused olema võimalikult täpsed. Eksperimentaalsete tööde korral tuleb esitada ka katseseadmete ja andmetöötlusmeetodite täpne kirjeldus.

Materjali ja metoodika peatükk on mõistlik jaotada alapeatükkideks, nt uurimisobjekti(de) iseloomustus ehk keda küsitleti või mida uuriti; uurimisala; välitööd; laboratoorsed tööd; andmetöötlus.

2.2.8. Tulemused, andmete analüüs ja arutelu

Tulemuste liigendamisel on otstarbekas lähtuda meetodilisest liigendusest. Tulemused tuleb anda teadusliku kirjanduse jaoks väljakujunenud stiilis (kiretult, lakooniliselt ja täpselt), nende tähendust kommenteerimata. Tulemuste ülevaatlikuma esitamise huvides kasutatakse tabeleid, jooniseid, skeeme, fotosid ja diagramme. Ülevaatlikumad tabelid paigaldatakse töö põhiossa, üksikasjalikumad aga tavaliselt lisadesse.

Arutledes tulemuste üle, võrreldakse neid teiste autorite analoogiliste uurimuste tulemustega, millele on viidatud, analüüsitakse nende omavahelise lahkuminekku võimalikke põhjusi. Tulemuste põhjal tehakse üldistusi ja järeldusi, püstitatakse uusi hüpoteese, mida oleks vaja tulevikus testida.

2.2.9. Kokkuvõte

Kokkuvõte peab olema arusaadav ja andma piisava ülevaate tööst ka ilma ülejäänud osasid lugemata. Kokkuvõttes esitatakse lühidalt (1–1,5 lk) olulisemad tulemused. Jälgitakse, kas sissejuhatuses püstitatud probleemid leidsid lahenduse. Lahenduse puudumisel tuuakse esile lahendamatus põhjused.

Kokkuvõttes ei püstitata uusi probleeme ja ei viidata allikatele. Kokkuvõttes ei tohi olla uusi, eelnevas tekstis esitamata andmeid. Vajadusel võib viidata joonistele ja tekstitabelitele.

2.2.10. Resümeed

Töö sisaldab võõrkeelset lühikokkuvõtet ehk resümeed (u 1 lk). Resümeed on töö lühikokkuvõte, sissejuhatuse ja kokkuvõtte süntees. Resümeed võib olla kirjutatud kokkuleppel juhendajaga vabalt valitud võõrkeeles. Kui töö on kirjutatud võõrkeeles, kirjutatakse resümeed eesti keeles. Resümeed peab andma töö pealkirja täpse tõlke, töö aktuaalsuse põhjenduse, püstitatud eesmärgi, ülesannete kirjelduse, ülevaate saadud tulemustest, järeldustest, lahendustest, ettepanekutest. Resümeedis võib esitada ka olulisemaid arvandmeid. Resümeed peab andma tööst üldistatud ja ammendava ülevaate lugejale, kes töö keelt ei valda.

2.3. Viitamine ja kasutatud allikmaterjalid

Töös peab olema selgesti ära näidatud, millised resultaadid kuuluvad töö teostajale ja millised teistele autoritele. Selleks kasutatakse tekstis viiteid. Allikmaterjalide loend peab sisaldama kõiki töös kasutatud materjale. Otstarbekas on anda eraldi trükised, käsikirjalised materjalid, kaardid, skeemid, kodulehekülgede aadressid jms. Ei viidata üldtuntud seisukohtadele, nt et maakera on ümmargune.

Teiste autorite seisukohti või uurimusi esitatakse tekstis refereeringu või tsitaadina. Refereering on teise autori või allika mõtte oma sõnadega ümberjutustamine. Refereerimise korral ei kasutata jutumärke.

Oluline on, et kogu töö piires on viitamisel kasutatud ühtset stiili ja lugejal on vajadusel võimalik kasutatud allikad ja konkreetset faktid viidete abil leida.

2.3.1. Viitamise üldpõhimõtted

- 1) Uurimistöö kirjutamisel viidatakse korrektselt **kõigile töö koostamisel kasutatud allikatele** (teadusartiklid, ajaleheartiklid, raamatud, kogumikud, internetiallikad, andmebaasid, arhiivimaterjalid, suuline info jne). Viited lisatakse selleks, et oleks selge, kust käsitletav info pärineb, nii et huvitatud lugeja võiks soovi korral selle ka ise üles leida.
- 2) Töös peab olema selgelt eristatud kellegi teise arvamus (või üldtunnustatud seisukoht) **autori enda arvamus**. Kui töös on esitatud faktid, tulemused, meetodid, mõtted, ideed või arvamused ilma viiteta, siis lugeja eeldab, et see on autori enda looming. Konkreetse töö raames **autori enda tehtud** näitlikustavate materjalide (nt joonised ja pildid) allkirjad/pealkirjad ei sisalda viidet.
- 3) Viidete ja kasutatud kirjanduse loetelu vormistusel tuleks juhinduda alljärgnevast süsteemist ja näidetest (esitatud allpool). Kõik viited peavad kindlasti esinema **nii tekstiosas kui ka kasutatud kirjanduse loetelus**.
- 4) Reaalteaduslikes töödes (nt bioloogia, keemia, geograafia, psühholoogia) on eelistatud vormikohane **tekstisisene viitamissüsteem**, kuid humanitaarteaduslikes töödes (nt ajaloolised, koduloolised ja keeleteaduslikud tööd) on soovitatav **joonealune viitamine**. Töös võib korraga kasutusel olla **ainult üks** süsteemidest.

Tsiteerimine – töös kasutatakse sõna-sõnalt (tsiteeritakse) mõnes teises töös esinevat lauset, lauseosa või väljendit. Tsitaat peab kõigis sõnades vastama originaaltekstile ja olema jutumärkides. Viide järgneb pärast jutumärke. Juhul kui originaaltekstis jäetakse vahele mingid sõnad või ebaolulised osad, siis seda märgitakse kolme punktiga (...). Kui tsitaati soovitakse täiendada mingite selgitavate

sõnadega, siis seda tehakse nurksulgudega [ ]. Tsitaadi pikkus on 1–2 lauset, pikem tekst tuleb refereerida.

Näide: *Juhan Liiv on öelnud: „Kes minevikku ei mäleta, elab tulevikuta“ (Liiv, 2011, lk 12).*

Refereerimine – Refereering on kasutatud lause, lõigu, mõtte või idee edasiandmine oma sõnadega. Ka refereeringu puhul esitatakse allikas. Kui tsiteeritakse või refereeritakse mingit konkreetset ideed, lauset või andmeid, tuleb viide anda lehekülje täpsusega. Kogu artiklile, raamatule või raamatu peatükile võib viidata juhul, kui viite aluseks on kogu teose argument tervikuna.

Näide: *Ametialane ettevalmistus tulevastel õpetajatel, treeneritel, arstidel ja teiste kutsealade esindajatel on Ülo Vooglaiu sõnul minimaalne, mistõttu kaasneb inimeste oskamatus olla nendes rollides, mida ühiskond ja kultuur neilt ootab (Vooglaid, 2000, lk 134).*

2.3.2. Viitamine

Tekstisiseses viites esitatakse allikmaterjali autori perekonnanimi, töö ilmumise aasta ja viidatud materjali paiknemise leheküljed sulgudes, nt (*Tamm, 2010, lk 71*).

Kui ühelt autorilt on samal aastal ilmunud mitu teost, mida on töös kasutatud, on kasulik nime asemel kirjutada allika pealkiri.

Internetiallikale teksti sees viidates märgitakse samuti autori perekonnanimi ja ilmumise aasta, nt (*Kask, 2012*). Kui autor puudub, märgitakse artikli pealkiri ja ilmumise aasta või ainult artikli pealkiri, kui ilmumise aastat ei ole võimalik tuvastada, nt (*Uurimistöö juhend, 2018*) või (*Uurimistöö juhend*). Viidatava autori nime ei korrata, kui see selgub tekstist, nt *Kivirähk (2009) väidab, et...*

Kuni kolme autoriga töö viitamisel võib esitada viites kõik autorid, nt... *on lükatud ümber (Kask, Kuusk, Mänd, 2000). Kask, Kuusk ja Mänd (2000) leidsid, et...*

Autorite järjestus viites peab ühtima publikatsioonis antuga. Sama autori erinevatele töödele viidates nime ei korrata, tööde ilmumisaastad eraldatakse semikooloniga. Kui originaalpublikatsiooni ei ole võimalik kasutada, tuleb viidata ühele publikatsioonile läbi teise publikatsiooni järgmiselt, nt *Kask (2001, Kuusk 2002 järgi) leidis, et...*

Koondviites eraldatakse publikatsioonid semikooloniga, nt *Rida uurijaid (Kask 2000; Kuusk 2000; Mänd, 2000) on leidnud, et...*

Kui autoritel on sama perekonnanimi, lisatakse viitesse initsiaalid, nt (*Kask, A., Kask, O. 2000*).

Kui tsitaat või refereering koosneb ühest lausest, pannakse punkt pärast viite lõpusulgu. *Stanislav Grof on seisukohal, et vaimsus ja teadus – kui neid õigesti mõista – ei ole ega saagi olla konfliktis, vaid kujutavad endast kahte üksteist täiendavat lähenemist (Grof 2008, lk 11).*

Kui tsitaat või refereering koosneb mitmest lausest, siis esitatakse viide viidatud teksti järel, kusjuures punkti viite lõpusulu järel ei panda. *„Te olete käinud ära tee ussikesest inimeseni, aga palju on teis veel ussikest. Kord olite ahvid, aga praegugi on inimene ahvem kui ükski ahv.“ (Nietzsche 1993, lk 7)*

Kui kahes või enam lõigus viidatakse samale allikale, siis kasutatakse viite asemel ladinakeelset sõna *ibidem* (sealsamas), mis kirjutatakse kujul (*ibid.*).

Tekstisisesse viite loomiseks **MS Wordis** kasuta funktsiooni *Viited => Lisa tsitaat => Lisa uus allikas/kasuta juba salvestatud allikat*. Vali allika tüüp ja täida lahtrid. Teksti tekib korrektne sulgudes viide ja kasutatud allikas salvestub automaatselt kasutatud allikate nimekirja.

Kasutatud allikate loetelu koostamiseks kasuta funktsiooni *Viited => Bibliograafia => Lisa bibliograafia*. Allikate lisandudes piisab tekstivälja värskendamisest, et seda automaatselt täiendada.

Ka **joonealuses viites** märgitakse allika kohta nii vähe kui võimalik, kuid piisavalt, et aru saada, millise teosega kasutatud kirjanduse hulgast on tegu. Joonealuseid viiteid on hea kasutada ka märkuste ja omapoolsete täienduste tegemiseks. Kuna joonealused viited ei sega lugemist, siis on neid soovitatav kasutada siis, kui töös on palju andmeid saadud internetilehekülgedelt, mida on tarvis eriti täpselt ära näidata, nt kui igal samast portaalist saadud infokillul on omaette aadress. Artikli sisse sulgudesse pika aadressi lisamine koormaks teksti ülearu.

1 *Perekonnanimi, lk 159.*

2 *<http://www.akadeemiake.ee/viitamine.html> (vaadatud 9.09.2008).*

Joonealuse viite loomiseks kasuta funktsiooni: *Lisa => Viide => Allmärkus (Insert => Reference => Footnote)*, see nummerdab viited automaatselt.

Allikad ja nende kohta käiv info tuleb lisada ükshaaval: *Viited => Halda allikaid => Uus ...*

Kasutatud allikate loetelu koostamiseks kasuta funktsiooni *Viited => Bibliograafia => Lisa bibliograafia*. Allikate lisandudes piisab tekstivälja värskendamisest, et seda automaatselt täiendada.

2.3.3. Plagiaat

Kellegi teise kirjaliku töö esitamist oma nime all või kellegi teise kirjaliku töö ükskõik millise osa kasutamist oma töös ilma nõuetekohase viitamiseta nimetatakse **loomevarguseks ehk plagiadiks**. Plagiaat on ka illustatsioonide, tabelite, uurimisandmete vms kasutamine ilma nõuetekohase viitamiseta. Selle vältimiseks tuleks rakendada kindlat viitamissüsteemi, mis kehtestab nõuded, kuidas tekstis viide kirjutatakse ning seob viite kasutatud allikate nimekirjas oleva allikaga.

Plagiaadina käsitletakse ka juhtumeid, kui toodud viide on ebatäiuslik ega võimalda allika leidmist. Samuti on levinud nn *copy-paste* tüüpi plagiadid, mis näitavad ära küll täpse allika, kuid sõna-sõnaliselt esitatud osa ei ole eraldatud jutumärkidega. Jutumärkide kasutamine muudab antud lõigu aga tsitaadiks. Plagiaadi vältimiseks ei ole lubatud sõna-sõnalisi mahakirjutusi koos viitamisega varem ilmunud töödest (v.a juhtudel, kui soovitakse tsiteerida).

2.3.4. Allikmaterjalide loetelu

Kasutatud allikate loetelu automaatse koostamise kohta vaata eespool tekstisisesest ja joonealuse viitamise juures toodud juhiseid.

Õpiobjektis “Viitamine ABC” on kasutatud allikate kohta toodud alljärgnevad soovitused ja näited.

Uurimistöö lõppu tuleb lisada täielik kasutatud allikate loetelu. Nende abil on materjali kasutajatel võimalik näha, milliseid allikaid on kasutatud, hinnata neid ja vajadusel ka leida.

Kõik allikad on loetelus tähestikulises järjekorras.

Kõik töös viidatud allikad peavad kajastuma kasutatud allikate loetelus.

Iga allika kirje peab sisaldama järgmisi andmeid:

- materjali autori nimi (nimed);
- väljaandmise aasta (kuupäev);
- materjali pealkiri;
- andmed materjali ilmumiskoha kohta.

NB! Õigeks kirje vormistamiseks määra kindlaks kõigepealt kasutatud materjali liik, millele viidatakse: kas see on ajakirjaartikkel, raamat, raamatu peatükk, veebilehekülj, blogipostitus vm, sest kirje vormistus sõltub teose tüübist.

Viited raamatule, monograafiale, seadusele: Autori perenimi, initsiaal. (Ilumisaasta). Pealkiri. Ilumiskoht: Kirjastus.

- Hirsijärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2005). Uuri ja kirjuta. Tallinn: Medicina.
- Laherand, M.-L. (2008). Kvalitatiivne uurimisviis. Tallinn: Infotrükk.

Seadused ei kuulu autoriõiguse kaitse alla (neil ei ole autoreid) ja neile viidates tuleks järgida põhimõtteliselt samu reegleid nagu ilma autorita raamatu puhul, st viidata seaduse nimele ja aastale, aga ilma väljaandja ja väljaandmise kohata. Näiteks:

- Perekonnaseadus (2010). Vaadatud 16.08.2017 <https://www.riigiteataja.ee/akt/13330603>
- Vabariigi Valitsuse 12. mai 2012. a määrus nr 22 (2012). Vaadatud 29.05.2014 www aadress

Viited artiklitele paberväljaandes

Ajakirjaartikkel: Autori(te) nimi/nimed, initsiaal(id) (Ilumisaasta). Artikli pealkiri. Ajakirja nimi, aastakäik, artikli leheküljed.

- Aarma, L. (2000). Eestikeelsete raamatute kirjastaja Johann Fischer. Raamatukogu, 2, 17–21.
- Virkus, S. (2008). Use of Web 2.0 technologies in LIS education: experiences at Tallinn University, Estonia. Program: electronic libraries and information systems. 40(3), 262–274.

Ajaleheartikkel: Autori(te) nimi/nimed, eesnime initsiaal(id). (Ilumisaasta). Pealkiri. Ajalehe nimi, kuupäev. Lubatud on ka teistsugune variant, kus sulgudes on ajalehe ilmumiskuupäev ja kirje lõpus välja toodud artikli leheküljenumber.

- Veidemann, R. (2001). Toots, Tali või Tiugu presidendiks. Postimees, 15. september.
- Vaid iga kolmas eestlane suhtleb Eesti venelastega. (10.11.2008). Postimees, lk 8.

Veebikirjutis vm digitaalne allikas

Digitaalsel kujul olevatele allikatele kehtivad samad reeglid, mis paberkandjal olevatele. Kirje lõpus peab lihtsalt kajastuma allika kasutamise/vaatamise aeg ning selle veebiaadress.

- Zahda, S.A.A. (2007). Electronic books: Fad or Future? Vaadatud 12.11.2016 <http://www.scribd.com/doc/127635/Electronic-books-EBook-Fad-or-Future>
- **Teadusartikkel veebis:**
Chesser, W. D. (2011). The E-textbook Revolution. ALA TechSource, 8. Vaadatud 17.08.2017 <https://journals.ala.org/index.php/ltr/article/view/4426/5143>
- **Ajaleheartikkel veebis, ilma autorita:**
Telia meistriklass: 10 sammu, kuidas kottida eestlasi. (25.10.2017). Eesti Ekspress. Vaadatud 26.10.2017 <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/79932554/telia-meistriklass-10-sammu-kuidas->

kottida-eestlasi?%C2%A0

- **Ajaleheartikkel veebis:**

Mõttus, A. (26.10.2017). Eestimaise toidu tootearenduses löövad lisaks tehnoloogidele kaasa ka kooliõpilased. Maaleht. Vaadatud 26.10.2017

<https://maaleht.delfi.ee/artikkel/79962934/eestimaise-toidutootearenduses-loovad-lisaks-tehnoloogidele-kaasa-ka-kooliopilased?>

- **Blogipostitus:**

Põldoja, H. (2016). Sisupakettide koostamise vahendid. Vaadatud 17.08.2017

<https://oppematerjalid.wordpress.com/oppematerjalid/sisupakettide-koostamise-vahendid/>

- **Koduleheküljel olev info ilma autori ja pealkirjata:**

Haridus- ja teadusministeeriumi kodulehekülg (2017). Vaadatud 17.08.2017

<https://www.hm.ee/et/eesmargid-tegevused/kutseharidus>

Videod, taskuhääling ehk podcastid, pildid jms

Veebis oleval audiovisuaalsel materjalil võib sageli olla puudulik info autorite või loomise kuupäevade kohta. Kirjesse tuleb lisada nii palju infot, kui on võimalik leida: avaldaja/autori kasutajanimi, viimase uuendamise kuupäev või siis vaatamise kuupäev.

YouTube'is on võimalik klõpsata video avaldaja kasutajanimel ning siis näeb autori kohta rohkem infot, nii saab märkida autoriks asutust või konkreetset inimest.

- **Pilt:** Shanmuga.srinivas (2016). Unity. Vaadatud 17.08.2017
<http://commons.wikimedia.org/wiki/Image:UNITY.jpg>

- **Video 1:** Eesti Töötukassa (2011). Suhtumise küsimus – õppefilm. Vaadatud 17.08.2017
<https://www.youtube.com/watch?v=hv3KAGP-zlY>

- **Video 2:** Johanna P (2014). Õppefilm õpetajale. Vaadatud 17.08.2017
<https://www.youtube.com/watch?v=-6CFhwYmsNs>

- **Raadiosaade/podcast:** Eesti Rahvusringhääling (01.04.2017). Eesti lugu. Valge laev [Vikerraadio podcast]. Kuulatud 17.08.2017 http://vikerraadio.err.ee/v/eesti_lugu/saated/684cfb8c-62e9-4e42-b60e881394882e7b/eesti-lugu-valge-laev

- **TV-saade:** Eesti Rahvusringhääling (24.05.2016). Kirjandusministeerium 36 [TV-saade]. Vaadatud 17.08.2017 <https://arhiiv.err.ee/vaata/kirjandusministeerium-36>

- **Mängufilm:** Taska, K. (Tootja), Nüganen, E. (Režissöör). (2003). Nimed marmortahvil [mängufilm]. EestiSoome: Taska Film & MRP Matila Röhr Productions OY.

Riiklikud dokumendid

- **Statistika:** Eesti Statistikaamet (2017). TT 192: Koolitusel osalemine 12 viimase kuu jooksul vanuserühma järgi [statistika andmebaas]. Vaadatud 17.08.2017 http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/varval.asp?ma=TT192&ti=KOOLITUSEL+OSALEMINE+12+VIIMASE+KUU+JOOKSUL+VANUSER%DCHMA+J%C4RGI&path=../Database/Sotsiaalelu/15Tooturg/08Rahvastiku_haridustase/04Eppes_osalemine_12_kuud/&lang=2

- **Standard:** EVS-ISO 15489-1:2004. Informatsioon ja dokumentatsioon. Dokumendihaldus. Osa 1: Üldnõuded. Tallinn: Eesti Standardikeskus.

Kui kasutatud allikal puudub avaldamise aasta, lisatakse aastaarvu asemel viitesse *s.a.*, mis tähendab *sine anno* ehk ilma aastata.

Viitamine tarkvarale

Kui uurimistöös mainitakse/kirjeldatakse erinevat tarkvara (sh veebipõhist) või nutiseadme rakendusi, arvutimänge, siis teatud juhtumite puhul peab tarkvarale viitama. Viitama ei pea üldlevinud tarkvara kasutamise puhul (nt MS Office, Adope Photoshop, SPSS, SAS), küll aga peab seda ära nimetama ja soovitatavalt sulgudes märkida kasutatud tarkvara versioon (McAadoo, 2015).

- Eksperimendi tulemused sisestati Microsoft Exceli programmi (Microsoft Office Professional 2016).

Kui uurimistöös mainitakse/kirjeldatakse veebipõhiseid rakendusi, siis tuleb neid samuti nimetada ja nime järel sulgudesse lisada rakenduse veebiaadress. Kasutatud allikate sekka kirjeid ei tehta.

- Uuringu tulemusi töödeldi rakenduse SurveyMonkey (<https://www.surveymonkey.com>) abil.

Mobiilirakenduste ehk äppide, arvutimängude ja spetsiifilise tarkvara (mida tuleb arvutisse paigaldada ja mis ei ole üldlevinud) mainimise puhul peaks nendele viitama nii teksti sees kui vormistama ka kirje. Tekstisisese viite puhul lisatakse ka tarkvara/rakenduse versiooni number, kui see on teada.

- Kasutasime õppijatega arvutimängu Minecraft (Mojang Synergies AB, 2017).
- Tunnis uurisime äppi "Eesti Linnud" (versioon 1.4; Eesti Ornitoloogiaühing, 2017).

Kirje vormistamisel kehtivad samasugused reeglid: autor, kuupäev, pealkiri, allika liik nurksulgudes, asukoht. Kui autor pole teada, siis alustage pealkirjast.

- Wondershare Filmora (2017). Filmora [arvutitarkvara]. Vaadatud <https://filmora.wondershare.net/>
- Eesti Ornitoloogiaühing (2016). Eesti linnud [mobiilirakendus]. Leitud rakenduse e-poes AppStore.
- Mojang Synergies AB (2017). Minecraft [arvutimäng]. Vaadatud <https://minecraft.net/>

Teinekord tuleb teha üsna palju uurimistööd, et leida vajalikud andmed, nt äppide puhul peab avama konkreetset äppi rakenduste poes ja lugema infot selle kohta, tavaliselt on seal välja toodud autorid, versioon jm oluline info. Kui tegijate arv on suur, tasub uurida, kellele kuuluvad autoriõigused (*copyright*-märk) ja viidata temale (enamasti on see asutus).

Käsikirjalised tööd

Käsikirjaliste tööde loetelu esitatakse publitseeritud kirjandusallikatest eraldi (näiteks pealkirja all "Kasutatud käsikirjad" või "Käsikirjalised materjalid"). Käsikirjal peab olema näidatud selle tüüp (näiteks *uurimistöö*) ja töö asukoht (näiteks *Rapla Keskraamatukogu*).

2.3.5. Lisad

Lisad sisaldavad töö põhiosa täiendavaid, illustreerivaid materjale (nt küsimustikud, suuremahulised tabelid, joonised, fotod jm). Lisad nummerdatakse, kui neid on rohkem kui üks, araabia numbritega ja pealkirjastatakse. Iga lisa kohta peab töö sisus olema viide. Lisad on paigutatud neile viitamise järjekorras.

2.4. Keel ja stiil

Uurimistöö keeleks on korrektne eesti keel. Inglisekeelne uurimistöö on lubatud ainult TÜ Teaduskooli inglise keele olümpiaadi uurimistöö teemade osas. Uurimistöö stiil on mitteemotsionaalne, selge, ilmekas, kompaktnen ja grammatiliselt õige. Keelekasutus olgu ühtlane kogu töö vältel. Tekst peab moodustama terviku, olema hõlpsasti loetav. Soovitav on umbisikuline vorm olevikus või minevikus (nt *töös käsitletakse* või *on käsitletud* või *käsitleti*). Ei soovitata kasutada *mina*-vormi ega kolmanda isiku kasutamist (nt *uurija tegi*). Pealkirjades ei kasutata lühendeid. Vähetuntud lühendite esmakasutamisel tekstis kirjutatakse see pärast tähendust sulgudesse, nt Tartu Ülikool (TÜ).

Vähetuntud terminite kasutamisel tuleb anda nende seletus. Terminitel, millel eesti keeles puuduvad tunnustatud vasted, tuleb sulgudes anda originaalkeelne vorm. Ladinakeelsed nimetused ja esmakasutusel olevad võõrkeelsed terminid tuleb panna kursiivi.

Kirjutamisel tuleb lähtuda järgnevast:

- 1) korrektne ja loogiline keelekasutus,
- 2) üldtunnustatud terminoloogia ja lühendite kasutamine,
- 3) paljusõnalisuse, sõnakorduste ja võõrsõnadega liialdamise vältimine, 4) kõne- ja konspektistiili, liigse lakoonilisuse vältimine, 5) slängi ja üliemotsionaalsete väljendite vältimine.

2.5. Tabelid, fotod, joonised ja valemid

Tabelid ja joonised (diagrammid) illustreerivad teksti, aidates selle sisu paremini edasi anda. Tabelid, fotod ja joonised nummerdatakse, kui neid on töös rohkem kui üks, ja pealkirjastatakse. Tabeli number ja pealkiri kirjutatakse tabeli kohale, joonise number ja allkiri joonise alla. Nummerdatud tabelid ja joonised paiknevad neile viitamise järjekorras.

Töös olevad joonised, fotod ja tabelid peavad olema seostatud tekstiga ja neile tuleb tekstis viidata kas otse või kaudselt. Kui tabel, foto või joonis ei ole töö autori loodud, tuleb selle autorile viidata ja allikmaterjal esitada allikmaterjalide loetelus.

Töös esinevad valemid on lause osad ja paiknevad lause lõpus. Järjest kirjutatud valemid eraldatakse üksteisest komade või sidesõnadega. Kõik töös leiduvad valemid nummerdatakse. Number asub sulgudes lehe paremal äärel vastava valemiga ühel real.

3. KAITSMINE, HINDAMINE JA APELLEERIMINE

Õpilane esitab uurimistöö lõplikult vormistatuna juhendajale määratud tähtjaks enne kaitsmist. Töö esitatakse retsensendile vähemalt viis päeva enne kaitsmist (vt lisa 2). Retsensent saadab oma kirjaliku retsensiooni õpilasele ja töö juhendajale hiljemalt kaks päeva enne kaitsmist, et õpilasel oleks sellega võimalik tutvuda enne uurimistöö kaitsmist.

Tööde õigeaegse esitamise eest juhendajale vastutab õpilane. **Hilinenud töid kaitsmisele ei lubata.** Tähtjast hiljem esitatud tööd on võimalik kaitsta järelkaitsmisel, mille aja määrab direktor. Kaitsmiskomisjoni koosseisu kinnitab Tabasalu Gümnaasiumi direktor.

Uurimistöö kaitsmine toimub avalikul koosolekul, mida juhatab kaitsmiskomisjoni esimees. Töö autoril võimaldatakse kuni kümne minuti jooksul tutvustada oma töö põhiseisukohti ja tulemusi, kasutades esitlusvahendeid. Pärast retsensendi küsimustele vastamist antakse küsimuste esitamise õigus kõigile kohalviibijatele ning töö autor lõpetab kaitsmisprotseduuri lühikese lõppsõnaga. Kombeks on tänada juhendajat, retsensenti, komisjoni ja kuulajaid.

Hindamisjuhendid on toodud lisa 5.

Komisjon teatab töö tulemuse kuni 3 koolipäeva jooksul.

Juhul kui õpilane ei ole oma uurimistöö hindega nõus, on tal õigus esitada kirjalik apellatsioon kaitsmiskomisjoni esimehele kahe tööpäeva jooksul alates hinde teatamise kuupäevast. Kaitsmiskomisjoni esimees peab sellele kirjalikult vastama viie tööpäeva jooksul. Tulemust võib muuta paremaks või jätta samaks, kuid halvemaks muuta ei saa.

4. PRAKTILINE TÖÖ

Haridus- ja teadusministri määrus nr 62 (“Õpilasuurimuse ja praktilise töö ettevalmistamise ning hindamise tingimused ja kord”, vastu võetud 12.10.2011) sätestab, et praktiline töö on õpilase või õpilaste poolt **õppekava raames** loodud teos, õpilasfirma, tehnoloogiline lahendus, õppematerjal või projekt ja selle kirjalik kokkuvõte.

Praktiliseks tööks võib olla ka näiteks etenduse lavastamine, loomingulises tegevuses osalemise; kontserdikava ettevalmistamine ja selle esitamine; kirjandus- või kunstiteose, filmi, heliplaadi vm loomine; koolimeedia kaastööd, võistluse, konkursi, kontserdi, näituse, õppekäigu vm korraldamine (koos ettevalmistamise ja läbiviimisega).

Praktiliseks tööks sobib ka õpilase enesearengu uurimine kas ühes või mitmes valdkonnas, erinevate õppematerjalide kogumise, enda tegevuse ja nende analüüsimise kaudu. Uurida ja analüüsida võib ka väljaspool kooli läbitud õppetegevusi. Siia alla sobib ka osalemine erinevates huvitegevustes ja projektides, mille kaudu omandatakse uusi teadmisi ja kogemusi. Sellist vormi saab nimetada ka protsessiuuringuks ja selle tegevuse tulemusena ei pea valmima kindlat objekti.

Võib koostada ka õppematerjale: eksami/olümpiaadi kordamisülesannete kogumiku koostamine, veebipõhise õpikeskkonna loomine, õppevahendite valmistamine (õppevideod, muusikainstrumendid, geomeetriliste kujundite mudelite komplekt, näitlikud tabelid jmt). Õpilasfirma asutamine ja tegevus, mida teostatakse vastavalt Junior Achievement õpilasfirma juhendile.

Koostöös juhendajaga tuleb leida töö iseloomust lähtuvalt kõige sobivamad lahendused. Töö peab olema korraliku tehnilise ja vormilise teostusega.

Hoolimata valitud vormist, peab töö andma võimaluse millegi õppimiseks ja enesearenguks ja see kajastub ka eesmärkides, eneseanalüüsis ja töö kokkuvõttes. Kirjutamisel kasutatakse erinevalt uurimistööst minavormi. Samas tuleb vältida kõnekeele kasutamist – liigset emotsionaalsust ja mina/meie-vormiga liialdamist ning olmedetailide kirjeldamist. Halb näide: ”Siis ma läksin sõbranna juurde, tegime kohvi ja arutasime terve õhtu õpilasfirma nime.”

Praktilise töö kirjalik osa koosneb järgnevatest osadest:

- 1) Tiitelleht
- 2) Sisukord
- 3) Sissejuhatus
- 4) Teoreetiline osa
- 5) Tööprotsessi kirjeldus
- 6) Eneseanalüüs
- 7) Kokkuvõte
- 8) Kasutatud allikad
- 9) Lisad

Tiitelleht ja sisukord (vt uurimistöö vormistamise juhend p 2.2.1. ja p 2.2.2). Tiitellehe, sisukorra, kasutatud allikate ja lisade vormistamisel lähtutakse kooli uurimistöö vormistamise juhendist.

Sissejuhatuses tutvustatakse praktilise töö ideed ja vormi. Põhjendatakse töö teostamise vajalikkust ja väärtuslikkust kindlatele sihtgruppidele. (See on kohustuslik, sõltumata töö vormist).

Töö eesmärk esitatakse soovitud tulemuse või seisundina. Vajadusel kirjeldatakse töö eesmärgi saavutamiseks läbitavaid etappe ja ülesandeid. Soovitavad on ka alaeesmärgid: nt mida soovitakse töö tegemise käigus ise õppida või milliseid omadusi endas arendada. Kui soovitakse kedagi tänada, siis seda sobib teha sissejuhatusel lõpus.

Teoreetilises osas tutvustatakse praktilise töö tausta: tuuakse näiteid varasemate sarnaste tööde kohta ja refereeritakse teoreetilisi käsitlusi. See osa eeldab, et tutvutakse vastava kirjandusega.

Tööprotsessi osas kirjeldatakse, millal, kuidas, milliste vahenditega töö tehti. Esitatakse töö teostamise etapid, tehnilised vahendid, kasutatud materjalid ning eelarve (kui oli rahalisi väljaminekuid). Kirjeldatakse esile kerkinud probleeme ja lahendusi. Tööprotsessi kohta tuleb lisada ka pilte või videomaterjali. Mitme autoriga töö puhul tuuakse välja, kuidas toimus meeskonnatöö (juhtimine) ja tuuakse selgelt välja iga meeskonnaliikme panus. Meeskonna juht peaks olema kursis kõikide meeskonnaliikmete tegevustega, aga keskenduma eelkõige juhtimisprotsessile.

Eneseanalüüsis antakse hinnang tulemustele, arutletakse kordaminekute ja võimalike puuduste ning nende põhjuste üle, tehakse järeldused. Tuuakse välja, mis protsessis läks hästi, mis halvasti. Arutletakse oma arengu tulemuste üle, tehakse tähelepanekuid terve arenguprotsessi kohta (mis oli raskem ja mis lihtsam ning miks, millele kulus rohkem, millele vähem aega, mis oli tõhus ja mis mitte ja miks vmt). Tehakse järeldused arengu kohta. Pärast praktilise töö avalikku esitlust on soovitatav teha tagasisideküsitlus ja kirjalikus osas selle tulemusi käsitleda.

Võrreldakse vajadusel teiste analoogsete töödega, analüüsitakse erinevusi ja uudsuse asjaolusid.

Kokkuvõttes analüüsitakse töö tulemust töö protsessist ja eesmärgist lähtudes. Soovitatavalt analüüsitakse ka töö kasulikkust, rakendatavust ja/või väärtuslikkust teistele. Teatud praktilise töö vormide (kontsert, näitus vms) puhul on töö tulemuste kohta vajalik esitada pildi- või videomaterjali, kui retsensendil või komisjoni liikmetel ei ole võimalik üritusest osa võtta.

Kasutatud allikad – vt uurimistöö juhend p 2.3.4.

Lisad vt uurimistöö juhend p 2.3.5. Lisad peavad olema korrektsed, kõigile arusaadavalt vormistatud.

4.1. Õpilasfirma praktilise tööna

Õpilasfirma kui praktilise töö eesmärgiks on ettevõtlusteadmiste omandamine ja ettevõtlikkuse arendamine praktilise tegevuse kaudu. Selleks, et õpilasfirmat arvestataks praktilise tööna, peab õpilane olema läbinud kõik kursuses „Õpilasfirma” nõutud etapid ja koostama õpilasfirma aruande.

Sissejuhatuses kirjutatakse lahti õpilasfirma mõiste, kirjeldatakse õpilasfirma toodet või teenust, juhtide ja nime valikut, enda töös kirjeldab iga õpilane oma rolli õpilasfirmas, firmaga seotud, samuti isiklikke eesmärke seoses rolliga.

Teoreetilises osas kirjutab iga liige kirjalikke allikaid kasutades enda rollist firmas Junior Achievementi programmi alusel ja/või varasemate samalaadsete firmade tegevust kirjeldades või firma toodangu spetsiifikat kirjeldades.

Tööprotsessi kirjelduses lähtub iga õpilasfirma liige oma rollist õpilasfirmas. Esile tuuakse õpilasfirma toote või teenuse turu-uuringu läbiviimise lühikirjeldus ja tulemuste analüüs, äriplaan, kasumiplaani bilansiproгноos ning ajaplaan, see on n-ö ajatelg jooksvalt terve aasta kohta (algab esimese koosolekuga ja lõpeb õpilasfirma mahakandmisega aasta lõpus). Ajateljel tuleb kajastada kõik tegevused, sh lisakursused). Sisu hõlmab toote kavandit, tootmise või tellimise protsessi kirjeldust koos protsessis esinenud kitsaskohtade kirjelduse ja lahendustega. Tuleb olla võimalikult detailne, nt raamatupidaja kirjeldab, kuidas näidatakse tulud ja kulud ning kuidas toimus palga maksmine (kui raamatupidaja on firmas see, kes tasu maksab), tootmisjuht kirjeldab lähemalt kogu toote loomise protsessi, sh toob välja tehnikad, materjalid jne ning lisab pilte ka tootmisest, direktor kirjeldab iga liikme osa, aga toob välja juhirolli olulisuse ning kontrolli kõige üle, s.t seob need kaudselt enda rolliga, sest direktor peab kõige toimuvaga kursis olema. Soovitav on teha töö lõppu alapeatükk nimega “Minu roll õpilasfirmas” ning ka sinna lisada jooksvalt punktidenä end tegevused.

Teenuse osutamise korral antakse teenuse kirjeldus, selle kasulikkus, selle teenuse rakendamisel tekkinud kitsaskohtade ja nende lahendamise kirjeldus, teenuse kasutajate hinnang teenusele. Välja on toodud turundustegevuse ja müügi lühikirjeldus, kasumiaruanne ja lõppbilanss, samuti õpilasfirma liikmete töökoormuse selgitus. Iga liige keskendub enda töös peamiselt oma osale, kuid kirjeldab üldisemas võtmes teiste tööd. Õpilasfirma direktor peab kirjeldama iga liikme osa põhjalikumalt, aga siiski esile tooma enda rolli.

Eneseanalüüsis lähtub iga õpilasfirma liige nii enda tegevuse kui ka meeskonnatöö ülevaatamisest ja analüüsist. Mis olid õnnestumised ja mis olid ebaõnnestumised (õppimiskoht). Miks midagi õnnestus ja mis olid ebaõnnestumiste põhjused? Kuidas õnnestus täita enesearengu eesmäärke? Analüüsitakse ka ajaplaani täitmist

Kokkuvõttes antakse hinnang õpilasfirmale seatud eesmärkide täitmisele ja ka enda rollile, enesearengule, samuti analüüsitakse ajaplaani täitmist. Eneseanalüüsi ja kokkuvõtte vahe on see, et kokkuvõttes analüüsitakse ennast vähem ning kirjeldatakse kokkuvõtlikult enda praktilist tegevust: palju teeniti, mis laatadel käidi, missugused olid tooted jne. Kokkuvõtte lugeja peab ta saama ülevaate sellest, milline oli õpilasfirma ja selle tegevus.

Lisana on esitatud toode või toodet illustreeriv pildimaterjal ja töö sisus kasutatavate mõistete loetelu koos sisuseletuste ja viidetega. Samuti võib sinna lisada kõik õpilasfirma tähtsad dokumendid (pearaamatu aruanded jne) ning neile sisus viidata.

LISA 1. Võimalikke abimaterjale

- 1) Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2005. *Uuri ja kirjuta*. Tallinn: Medicina.
- 2) Vija, M., Sõrmus, K. 2012. *Uurimistöö kirjutajale*. Tartu: Atlex AS
- 3) Õpilaste teadusajakirja *Akadeemiake* viitamisjuhend.
- 4) http://akadeemiake.ee/wp-content/uploads/2011/09/Akadeemiake_viitamisjuhend.pdf 13.11.2018
- 5) Tartu Ülikooli õpiobjekt "Viitamise ABC". <https://sisu.ut.ee/viitamiseabc/kirjete-loomine-ms-wordis> 26.09.2019
- 6) Osula, K. 2015. *Viitamine*. <http://www.tlu.ee/~kairio/ktpk/ut/viitamine.pdf> 26.09.2019

LISA 2. Juhendaja ja retsensendi roll

Juhendaja on isik, kes annab nõu ja juhib töö protsessi, konkreetse sisu valib aga töö koostaja. Juhendaja oskab aidata kõiges, mis puudutab töö ettevalmistamist ja koostamist.

Juhendaja:

- annab metoodilisi nõuandeid,
- jälgib töö koostamist,
- aitab raskemate küsimuste lahendamisel – näiteks töö üldsuuna ja uurimiseesmärkide väljatöötamisel,
- selgitab uurimistööle esitatavaid nõudeid,
- aitab õpilasel valmistuda kaitsmiseks,
- aitab mõista retsensiooni.

Retsensent aitab mõista vigu ja annab võimaluse näha ka teistsuguseid lahendusi.

Retsensent:

- jälgib töö vastavust püstitatud eesmärgile,
- annab töö iga osa täitmise iseloomustuse,
- annab hinnangu püstitatud ülesande lahendamise otstarbekusele,
- jälgib vormistamise vastavust nõuetele,
- toob välja töö peamised väärtused ja huvipakkuvad osad,
- toob välja töö puudused,
- annab tööle hinnangu.

Juhendaja leidmiseks tuleb pöörduda vastava ainevaldkonna õpetaja poole, et kokku leppida töö juhendamises. Kui õppijal on probleeme juhendaja leidmisel, tuleb pöörduda mentori või õppenõustaja või õppejuhi poole, kes aitab pidada läbirääkimisi.

LISA 3. Tiitellehe vormistamine

Tabasalu Gümnaasium

Õnne Sepp
G22

**TABASALU GÜMNAASIUMI ÕPILASTE
VABA AJA VEETMISE EELISTUSED**

Uurimistöö

Juhendajad: Ph D Jaan Jalgratas
õpetaja Kairi Kuusk

Tabasalu 2020

LISA 4. Autorideklaratsioon

Käesolevaga kinnitan, et olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Annan peale töö kaitsmist Tabasalu Gümnaasiumile tasuta loa (lihtlitsents) enda koostatud uurimistöo/praktilise töö kirjaliku osa reprodutseerimiseks, säilitamiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks õppe- ja kasvatustöö eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni, juhul kui sellega ei riivata kolmandate tööga seotud osapoolte õigusi.

Ülaltoodust tulenevalt kinnitan, et viitan oma töö kasutamisel või esitamisel edaspidi alati Tabasalu Gümnaasiumile kui töö kaasautorile.

Kuupäev

Töö autori nimi

LISA 5. Uurimistöö hindamisjuhendid

Uurimistöö koondhinde panekul arvestatakse nii töö valmimisprotsessi kui ka töö tulemust alloleva hindamisjuhendi järgi:

Vaheseminarid kokku 10 punkti

Juhendaja hinnang 30 punkti

Retsensendi hinnang 40 punkti

Kaitsmine 20 punkti

KOKKU 100 punkti

VAHESEMINARI I HINDAMISMUDEL

PUNKTID	4	2	0
Õpilasuurimus	Töö eesmärk sõnastatud. Töö teooria osa on koostatud. Allikate loetelu. Järgneva tegevuse plaan.	Töö eesmärk sõnastatud. Töö teooria osa on alustatud. Allikate loetelu.	Nõutud fail on vaheseminari eelseks tähtajaks esitamata. Esitatud fail ei sisalda nõutud töö osasid.
Praktiline töö või sündmus	Idee kirjeldatud. Meeskonna tööjaotus tehtud. Projekti ajakava olemas ja alustatud teostust. Olemas allikad toetavale teooriale.	Idee kirjeldatud. Meeskonna tööjaotus tehtud. Projekti ajakava koostamisel. Allikad puuduvad.	Nõutud fail on vaheseminari eelseks tähtajaks esitamata. Esitatud fail ei sisalda nõutud töö osasid.
Õpilasfirma	Õpilasfirma registreeritud. Asutamiskoosoleku protokoll, põhikiri ja tegevusluba. Meeskonna tööjaotus tehtud. Turu-uuringud kavandatud. Tootel (teenusel) olemas prototüüp (ka pildina) või tootmisprotsessi kirjeldus.	Õpilasfirma registreeritud. Asutamiskoosoleku protokoll, põhikiri ja tegevusluba. Meeskonna tööjaotus tehtud. Toote (teenuse) idee kirjeldatud.	Nõutud fail on vaheseminari eelseks tähtajaks esitamata. Esitatud fail ei sisalda nõutud töö osasid.

VAHESEMINARI II HINDAMISMUDEL

PUNKTID	6	3	0
Õpilasuurimus	Töö allikmaterjalidega lõpetatud, uurimisülesannete lahendamine sooritatud, toimub uurimistöö koostamine ja vormistamine;	Töö allikmaterjalidega lõpetatud, toimub uurimisülesannete lahendamine, toimub uurimistöö koostamine ja vormistamine;	Töö allikmaterjalidega lõpetamata, toimub uurimisülesannete lahendamine, uurimistöö vormistamiseni ei ole jõutud (sh nõutud fail on vaheseminari eelseks tähtjaks esitamata);
Praktiline töö	Töö allikmaterjalidega lõpetatud, praktiline töö sooritatud, toimub töö kirjalik vormistamine;	Töö allikmaterjalidega lõpetatud, toimub praktilise töö sooritamine, toimub töö kirjalik vormistamine;	Töö allikmaterjalidega lõpetamata, toimub praktilise töö sooritamine, töö vormistamiseni ei ole jõutud (sh nõutud fail on vaheseminari eelseks tähtjaks esitamata);
Sündmus	Töö allikmaterjalidega lõpetatud, sündmus on planeeritud / korraldatud, toimub kirjaliku töö vormistamine;	Töö allikmaterjalidega lõpetatud, sündmus on planeerimisel, toimub kirjaliku töö vormistamine;	Töö allikmaterjalidega lõpetamata, sündmus on planeerimata, kirjaliku töö vormistamiseni ei ole jõutud (sh nõutud fail on vaheseminari eelseks tähtjaks esitamata);
Õpilasfirma	Õpilasfirma on osalenud 2 laadal/müügiüritusel ja teinud selle kohta kokkuvõtte/analüüsi. Õpilasfirma on reaalajas täitnud korrektselt pearaamatut ja suudab selle esitada. Õpilasfirma on panustanud turundustegevusse. Teinud kampaaniat, osalejamänge, teinud reklaame vms. Loonud vähemalt ühe kanali (Facebook, Instagram, koduleht vms.) oma tegevuse kajastamiseks. Õpilasfirma on kirjeldanud meeskonnatööd, toonud välja nii õnnestumised ja ebaõnnestumised ja neid põhjendanud, on tehtud eneseanalüüsid.	Õpilasfirma on osalenud 1 laadal/müügiüritusel ja teinud selle kohta analüüsi. Õpilasfirma on reaalajas täitnud pearaamatut, aga selles esinevad puudujäägid/vead. Õpilasfirma on panustanud turundustegevusse, aga see ei ole olnud piisav. Loonud vähealt ühe kanali oma tegevuse tutvustamiseks. Õpilasfirma on kirjeldanud oma meeskonnatööd napisõnaliselt. Välja on toodud õnnestumised ja ebaõnnestumised, aga neid ei ole põhjendatud või analüüsitud. Eneseanalüüsid on napisõnaliselised.	Õpilasfirma ei osalenud laataldel/müügiüritustel ja ei saanud teha kokkuvõtet. Õpilasfirma ei ole suuteline esitada pearaamatut, esitatud finantsdokumendis on väga suured vead. Õpilasfirma ei ole teinud midagi turundusvaldkonnas. Õpilasfirma meeskonnatöö on puudulik. Analüüsid on puudu. Eneseanalüüsid on väga napisõnaliselised. Nõutud fail on vaheseminari eelseks tähtjaks esitamata.

Juhendaja hinnang ÕPILASUURIMUSELE

Töö teema:

Töö autor:

Juhendaja:

	PUNKTID	5	4	3	2	1
1. Uuritava probleemi või loodava praktilise töö kohta taustinformatsiooni kogumise ja analüüsimise oskus		Leiab ise asjakohase materjali, järgib juhendaja soovitusi analüüsimisel ja valikute tegemisel.	Leiab ise asjakohase materjali, järgib juhendaja soovitusi, kuid vajab rohkem abi analüüsimisel ja valikute tegemisel.	Leiab poole materjalist ise, järgib juhendaja soovitusi, analüüsil vajab abi.	Leiab materjali juhendaja suunamisel; analüüsimisel ja terviku moodustamisel vajab abi.	Juhendaja on andnud asjakohase materjali, aga analüüsi/terviku moodustamisel vajab pidevat abi.
KOMMENTAARID:						
2. Töö eesmärgi ja probleemile vastavate uurimisküsimuste sõnastamise ning sobiva meetodi valimise ja rakendamise oskus		Oskab sõnastada töö eesmärgi, uurimisküsimused, leiab sobiva meetodi.	Oskab sõnastada töö eesmärgi, vajab uurimisküsimuste koostamisel rohkem suunamist, leiab sobiva meetodi.	Sõnastab nii töö eesmärgi kui ka uurimisküsimused juhendaja suunamisel, leiab sobiva meetodi.	Sõnastab nii töö eesmärgi, uurimisküsimused ja valib meetodi ainult juhendaja abiga.	Sõnastab ebaõnnestunult töö eesmärgi või uurimisküsimused või valib ebasobiva meetodi, kooskõlastamata juhendajaga.
KOMMENTAARID:						
3. Andmete analüüsimise oskus (kõrvutamise, võrdlemine, seoste leidmine, tõlgendamine, järeldamine jmt)		Oskab kogutud andmeid ise analüüsida, järgib juhendaja soovitusi.	Oskab kogutud andmeid ise analüüsida, järgib juhendaja soovitusi. Vajab rohkem suunamist materjali käsitamisel.	On raskusi materjali iseseisval analüüsimisel, vajab juhendaja abi.	On suuri raskusi materjali analüüsimisel, vajab pidevat juhendaja abi.	On suuri raskusi materjali analüüsimisel, eirab juhendaja nõuandeid.
KOMMENTAARID:						
4. Teadusteksti koostamise oskus: sobiv stiil, õigekeelsus. Sobiv ja loogiline lausestus, puudub slängi ja võõrkeelte mõju. Terminite täpne kasutus. Korrektnes õigekiri		Kasutab sobivat ja loogilist lausestust, täpseid termineid, puudub släng ja võõrkeelte mõju. Õigekiri on korrektne. Järgib juhendaja soovitusi.	Kasutab üldjuhul sobivat ja loogilist lausestust, termineid, puudub släng ja võõrkeelte mõju. Õigekiri on korrektne. Vajab rohkem juhendaja suunamist.	Vajab juhendaja suunamist lausestuse, terminite, õigekirja osas.	On suuri raskusi sobiva ja loogilise lausestusega, esineb slängi, võõrkeelte mõju, õigekirjavigu. Vajab juhendaja pidevat abi.	Esineb palju õigekirja- ja/ või eneseväljendusvigu, eirab juhendaja nõuandeid.
KOMMENTAARID:						
5. Töö korrektse vormistamise oskus (juhendile vastavus)		Oskab kasutada uurimistöö juhendit. Järgib juhendaja soovitusi.	Oskab kasutada uurimistöö juhendit. Vajab juhendaja abi juhendist arusaamisel.	Vajab juhendaja suunamist uurimistöö juhendist info otsimisel.	Vajab juhendaja pidevat abi uurimistöö juhendist info otsimisel.	Ei oska kasutada uurimistöö juhendit, eirab juhendaja abi.
KOMMENTAARID:						

6. Oma tegevuse ajalise kavandamise ja kavandatu järgimise oskus, koostöö juhendajaga.		Peab kinni ajakavast, koostöö juhendajaga on regulaarne ja aktiivne.	Peab osaliselt kinni ajakavast, koostöö juhendajaga on regulaarne.	Mõnel korral ei pea kinni ajakavast, koostöö juhendajaga ei ole regulaarne.	Ei pea kinni ajakavast. Koostöö juhendajaga toimub ainult juhendaja initsiatiivil.	Ei pea kinni ajakavast, koostöö juhendajaga peaaegu puudub.
KOMMENTAARID:						

Punktid kokku (maksimum 30p): Luban / ei luba õpilasuurimuse kaitsmisele (*mittevajalik kustutada*)

Kuupäev:

Juhendaja hinnang PRAKTILISELE TÖÖLE

Töö teema:

Töö autor:

Juhendaja:

	PUNKTID	5	4	3	2	1
1. Praktilise töö kohta taustinformatsiooni kogumise ja analüüsimise oskus		Leiab ise asjakohase materjali, järgib juhendaja soovitusi analüüsimisel ja valikute tegemisel.	Leiab ise asjakohase materjali, järgib juhendaja soovitusi, kuid vajab rohkem abi analüüsimisel ja valikute tegemisel.	Leiab poole materjalist ise, järgib juhendaja soovitusi, analüüsil vajab abi.	Leiab materjali juhendaja suunamisel; analüüsimisel ja terviku moodustamisel vajab abi.	Juhendaja on andnud asjakohase materjali, aga analüüsi/terviku moodustamisel vajab pidevat abi.
KOMMENTAARID:						
2. Oskus püstitada praktilise töö eesmärk, leida sobivad vahendid/meetodid, selgitada töö vajalikkust ja väärtuslikkust		Oskab püstitada praktilise töö eesmärgi, leida sobivad vahendid, meetodid ning selgitada töö vajalikkust ning väärtuslikkust.	Oskab püstitada praktilise töö eesmärgi, leida sobivad vahendid, meetodid, töö vajalikkuse/ väärtuslikkuse selgitamisel vajab abi.	Püstitab töö eesmärgi juhendaja suunamisel, vajab mõningast abi sobivate meetodite, vahendite ja töö vajalikkuse/väärtuslikkuse leidmisel.	Juhendaja abil püstitab nii töö eesmärgi, töö teostamiseks vajalikud vahendid, meetodid, jätab sõnastamata töö vajalikkuse/väärtuslikkuse.	Sõnastab ebaõnnestunult töö eesmärgi või ei oska valida töö teostamiseks vajalikke vahendeid ega meetodeid või ei kooskõlasta oma tööd juhendajaga.
KOMMENTAARID:						
3. Praktilise töö teostus (loovus, kvaliteet, maht, eneseanalüüs jne)		Oskab teostada ise oma praktilist tööd, läheneb loovalt, töö on tehtud väga kvaliteetselt jne, järgib juhendaja soovitusi. Oskab oma tööd väga hästi analüüsida.	Oskab teostada ise oma praktilist tööd, läheneb loovalt, analüüsivalt, töö on tehtud väga kvaliteetselt jne. Vajab rohkem suunamist materjali käsitamisel, töö teostamisel või analüüsimisel.	On raskusi praktilise töö tegemisega, loovusega vm, analüüsimisega, vajab juhendaja abi.	On suuri raskusi praktilise töö tegemisega, analüüsimisega, vajab pidevat juhendaja abi.	Praktiline töö on lõpetamata. Puudub eneseanalüüs. Juhendaja ei ole näinud tööd.
KOMMENTAARID:						
4. Praktilise töö vormistuse keeleline pool (lausestus, puudub slängi ja võõrkeelte mõju. Terminite täpne kasutus. Korrektnete õigekiri)		Kasutab sobivat ja loogilist lausestust, täpseid termineid, puudub slängi ja võõrkeelte mõju. Õigekiri on korrektne. Järgib juhendaja soovitusi.	Kasutab üldjuhul sobivat ja loogilist lausestust, termineid, puudub slängi ja võõrkeelte mõju. Õigekiri on korrektne. Vajab rohkem juhendaja suunamist.	Vajab juhendaja suunamist lausestuse, terminite, õigekirja osas.	On suuri raskusi sobiva ja loogilise lausestusega, esineb slängi, võõrkeelte mõju, õigekirjavigu. Vajab juhendaja pidevat abi.	Esineb palju õigekirja- ja/ või eneseväljendusvigu, eirab juhendaja nõuandeid.
KOMMENTAARID:						
5. Töö korrektse vormistamise oskus (juhendile vastavus)		Oskab kasutada uurimistöö juhendit. Järgib juhendaja soovitusi.	Oskab kasutada uurimistöö juhendit. Vajab juhendaja abi juhendist arusaamisel.	Vajab juhendaja suunamist uurimistöö juhendist info otsimisel.	Vajab juhendaja pidevat abi uurimistöö juhendist info otsimisel.	Ei oska kasutada uurimistöö juhendit, eirab juhendaja abi.
KOMMENTAARID:						

6. Oma tegevuse ajalise kavandamise ja kavandatu järgimise oskus, koostöö juhendajaga.		Peab kinni ajakavast, koostöö juhendajaga on regulaarne ja aktiivne.	Peab osaliselt kinni ajakavast, koostöö juhendajaga on regulaarne.	Mõnel korral ei pea kinni ajakavast, koostöö juhendajaga ei ole regulaarne.	Ei pea kinni ajakavast. Koostöö juhendajaga toimub ainult juhendaja initsiatiivil.	Ei pea kinni ajakavast, koostöö juhendajaga peaaegu puudub.
KOMMENTAARID:						

Punktid kokku (maksimum 30p): Luban / ei luba õpilasuurimuse kaitsmisele (*mittevajalik kustutada*)

Kuupäev:

Juhendaja hinnang PRAKTILISELE TÖÖLE ÕPILASFIRMA

Töö teema:

Töö autorid:

Juhendaja:

	PUNKTID	5	4	3	2	1
1. Õpilasfirma idee sünnilugu, toote või teenuse, juhtide ja nime valik ning põhjendus.		Idee ja kontseptsioon on valminud õigeaegselt vastavalt ajagraafikule. Valikud on põhjendatud, kirjeldatud on ideeni jõudmise protsessi ja toote/teenuse ning firma nime kujunemise lugu. Tekkinud probleemid lahendati jooksvalt iseseisvalt.	*****	Idee ja kontseptsioon valmisid vastavalt ajagraafikule. Valikud enamasti põhjendatud ja õigustatud. Probleemide tekkel vajati mõningast abi.	*****	Idee ja kontseptsioon valmisid hilinemisega. Valikud on põhjendamata, ei selgu ideeni jõudmise lugu. Firma nimi juhuslik. Probleemide tekkel vajati juhendajapoolset abi nende lahendamiseks.
KOMMENTAARID:						
2. Toote või teenuse turu-uuring, konkurentide kirjeldus		Turu-uuring on teostatud ja esitatud tähtaegselt. Turu-uuringut on analüüsitud, välja on toodud oma toote/teenuse erilisus. Turu-uuringus on piisavalt küsitletavaid ja need on usaldusväärsed.	Turu-uuring on läbi viidud tähtaegselt, valim on piisav. Esineb üksikuid puudujääke küsimustes või uuringu läbiviimise meetodite osas. Analüüs on korrektne.	Turu-uuring on läbi viidud tähtaegselt, valim on väike. Esineb puudujääke turu-uuringu läbiviimisel. Analüüsis esineb üksikuid puudujääke.	Turu-uuring ei ole läbi viidud tähtaegselt, esitatud hilinemisega. Analüüsis esineb suuremaid puudujääke.	Turu-uuring on esitatud hilinemisega. Küsimuste ja uuringu läbiviimisel esineb puudujääke. Analüüsid on ebakorrektsed.
KOMMENTAARID:						
3. Turundus- ja müügitõhusus ning nende analüüs. Osalemine laataladel.		Õpilasfirma on osalenud vähemalt 2 laatal. Laatade kohta on teostatud analüüs koos klientide tagasisidega. Õpilasfirmal on oma võimalus tegevuse kajastamiseks (Facebook, Instagram, koduleht vms.)	Õpilasfirma on osalenud vähemalt 2 laatal. Laatade kohta on tehtud analüüsid, aga need n napolisõnalised. Klientide tagasiside puudub. Õpilasfirmal on tegevuse kajastamiseks konkreetne infokanal (Facebook, Instagram, koduleht vms.)	Õpilasfirma on osalenud 1 laatal. Laada kohta on tehtud napolisõnalised analüüsid. Klientide tagasiside puudub. Õpilasfirmal on tegevuse kajastamiseks konkreetne infokanal (Facebook, Instagram, koduleht vms.)	Õpilasfirma on osalenud 1 laatal. Laada kohta ei ole analüüsi tehtud. Klientide tagasiside kohta info puudub. Õpilasfirma tegevuse kajastamiseks ei ole infokanalit loodud. Müügitöö on väheldane.	Õpilasfirma ei osalenud laataladel. Analüüse ja klientide tagasisidet ei saa esitada. Õpilasfirma tegevuse kajastamiseks ei ole ühtegi infokanalit loodud. Müügitööd ei tehtud.
KOMMENTAARID:						

4. Finantstegevus ja raamatupidamislike dokumentide esitamine		Õpilasfirma lõpetab kasumlikult. Kõik raamatupidamislikud dokumendid (pearaamat, kasumiaruanne ja bilanss) on esitatud ning neid on analüüsitud. Finantstegevus on suurepärane.	Õpilasfirma lõpetab kasumlikult. Kõik raamatupidamise dokumendid on esitatud, aga analüüs ei ole nii põhjalik. Finantstegevus on hea.	Õpilasfirma lõpetab kasumlikult. Kõik raamatupidamise dokumendid on esitatud. Puudub analüüs. Finantstegevus on rahuldav.	Õpilasfirma lõpetab kahjumlikult. Esineb vigu esitatud raamatupidamislikes dokumentides. Finantstegevus on nõrk.	Õpilasfirma lõpetab oma tegevusega kahjumlikult. Vajalikud raamatupidamise dokumendid on esitamata ning finantstegevus jäi väheldaseks.
KOMMENTAARID:						
5. Õpilasfirma toimimine meeskonnana. Liikmete rollid, tööjaotus, töökoormus		Väga hea (suurepärane) meeskonnatöö. Põhjendatud ametite jaotus. Kollektiivne probleemide lahendamine. Õpilane analüüsinud nii enese kui ka teiste tegevust õpilasfirma tegutsemise aja jooksul.	Hea meeskonnatöö. Põhjendatud ametite jaotus. Enamasti kollektiivne probleemide lahendamine. Õpilane analüüsinud nii enese kui ka teiste tegevust õpilasfirma tegutsemise aja jooksul.	Rahuldav meeskonnatöö. Põhjendatud ametite jaotus. Enamasti kollektiivne probleemide lahendamine. Mõningad puudused enda ja teiste tegevuse analüüsimisel. Õpilase panus õpilasfirma töösse võrreldes teiste meeskonnaliikmetega väiksem.	Rahuldav meeskonnatöö. Ametite jaotus pole väga hästi põhjendatud. Probleeme ei lahendatud ühiselt, osade liikmete suurem panus. Mitmed puudused enda ja teiste tegevuse analüüsimisel. Õpilase panus õpilasfirma töösse võrreldes teistega väga väike.	Meeskonnatöös ei osalenud. Tegutses firmale kahjumlikult või ei panustanud firma töösse üldse.
KOMMENTAARID:						
6. Aruande koostamine		Aruanne on koostatud tähtjaks, aruande pikkus 8-15 lk (ilma lisadeta) ja vastab JA Eesti poolt kehtestatud aruande normidele. Aruanne on ühtne tervik ja sisaldab firma tegevuse ja liikmete isikliku panuse kirjeldust ning tegevuste analüüsi. Aruande vormistus vastab uurimistöole esitatud vormistusnõuetele. Lisades sisalduvad kõik vajalikud dokumendid.	Aruanne on esitatud tähtjaks. Aruanne pikem kui 15 lk või lühem kui 8 lk. Aruanne vastab üldjoontes JA Eesti poolt kehtestatud nõuetele. Puudu on üksikud dokumendid või analüüsid. Esineb mõningaid puudusi vormistuses.	Aruanne on esitatud tähtjaks. Aruanne pikem kui 15 lk või lühem kui 8 lk. Aruanne vastab üldjoontes JA Eesti poolt kehtestatud nõuetele. Puudu on mitmed dokumendid või analüüsid. Esineb mitmeid puudusi vormistuses ja stiilis. Enamasti on õpilaste isiklik panus välja toodud.	Aruanne ei ole esitatud tähtjaks, esitatud hilineumisega. Aruanne pikem kui 15 lk või lühem kui 8 lk. Aruandes on tugevaid puudujääke stiilis ja aruande erinevate osade vahel. Õpilaste isiklik panus on välja toodud. Puudub analüüs, osa dokumentatsioonist on puudu. Puudused vormistuses.	Aruanne esitatud hilineumisega. Aruanne ei vasta JA Eesti poolt kehtestatud nõuetele. Tegevuskirjeldused on poolikud ja analüüsid puuduvad. Aruanne on ebaloogiliselt üles ehitatud ja õpilaste isiklik panus pole välja toodud. Tugevad puudused vormistused ja dokumentatsioonist.

Punktid kokku (maksimum 30p):

Luban / ei luba õpilasuurimuse kaitsmisele (*mittevajalik kustutada*)   Kuupäev:

Retsensendi hinnang ÕPILASUURIMUSELE

Töö teema:

Töö autor:

Retsensent:

	PUNKTID	5	4	3	2	1
1. Uuritava probleemi kohta taustainformatsiooni kogumise ja analüüsimise oskus		On leidnud asjakohase materjali ja oskab seda suurepäraselt siduda uurimusliku osaga.	On leidnud asjakohase materjali ja oskab seda hästi siduda uurimusliku osaga.	Leitud materjal on osaliselt asjakohane. Seotus uurimusliku osaga on olemas.	Taustainformatsiooniks on kasutatud vähe või ühekülgeid materjale. Seotus uurimusliku osaga puudub.	Teooria osas on kasutatud sobimatuid materjale või ainult ühte allikat. Seotus uurimusliku osaga puudub.
KOMMENTAARID:						
2. Töö eesmärgi ja probleemile vastavate uurimisküsimuste sõnastamise ning sobiva meetodi valimise ja rakendamise oskus		Töö eesmärk, uurimisküsimused on sõnastatud täpselt, konkreetselt ja arusaadavalt. Uurimismeetod on sobiv ja rakendatud suurepäraselt.	Töö eesmärk, uurimisküsimused on sõnastatud. Uurimismeetod ja selle rakendamine on sobivad. Ühes neist esineb selgusetust/ebatäpsusi.	Töö eesmärk, uurimisküsimused on sõnastatud. Uurimismeetod ja selle rakendamine on sobivad. Kahes neist esineb selgusetust/ ebatäpsusi.	Töö eesmärk, uurimisküsimused on sõnastatud. Uurimismeetod ja selle rakendamine on sobivad. Kõigis neist esineb selgusetust/ ebatäpsusi.	Töö eesmärk või uurimisküsimused on sõnastamata. Uurimismeetod või selle rakendamine ei ole sobivad.
KOMMENTAARID:						
3. Viitamise oskus		Tekstis on viidatud ühtse süsteemi järgi kõikidele kasutatud allikatele, joonistele, tabelitele, lisadele jne.	Viitamises esineb mõningaid vigu.	Viitamises esineb mõningaid vigu ja viiteid on puudu.	Viitamine on puudulik ja puudub palju viiteid.	Viitamine ei vasta nõuetele.
KOMMENTAARID:						
4. Uurimuslikus osas saadud andmete analüüsimise oskus (kõrvutamine, võrdlemine, seoste leidmine, tõlgendamine, järeldamine jne)		Oskab kogutud andmeid suurepäraselt analüüsida.	Oskab kogutud andmeid hästi analüüsida.	On raskusi materjali analüüsimisel.	On suuri raskusi materjali analüüsimisel.	Materjali analüüs on puudulik.
KOMMENTAARID:						

<p>5. Teadusteksti koostamise oskus: sobiv stiil ja loogiline lausestus, puudub slängi ja võõrkeelte mõju, terminite täpne kasutus, korrektne õigekiri</p>		<p>Kasutab sobivat ja loogilist lausestust, täpseid termineid, puudub släng/võõrkeelte mõju. Õigekiri on korrektne.</p>	<p>Kasutab üldjuhul sobivat ja loogilist lausestust, täpseid termineid, puudub släng/võõrkeelte mõju. Õigekiri on üldjuhul korrektne.</p>	<p>On kohati raskusi sobiva ja loogilise lausestusega, võib esineda eksimusi terminites, slängi/võõrkeelte mõju. Õigekiri on rahuldav.</p>	<p>On suuri raskusi sobiva ja loogilise lausestusega, esineb palju slängi/võõrkeelte mõju, palju õigekirjavigu.</p>	<p>Esineb väga palju õigekirja- ja/või eneseväljendusvigu.</p>
<p>KOMMENTAARID:</p>						
<p>6. Kokkuvõtte koostamise oskus</p>		<p>Kokkuvõte on koostatud suurepäraselt, seotud sissejuhatusiga, annab väga hea ülevaate uurimuse tulemustest.</p>	<p>Kokkuvõte on seotud sissejuhatusiga, annab hea ülevaate uurimuse tulemustest.</p>	<p>Kokkuvõte on osaliselt seotud sissejuhatusiga, ei anna täielikku ülevaadet uurimuse tulemustest.</p>	<p>Kokkuvõte on pealiskaudne, osaliselt seotud sissejuhatusiga, ei anna täielikku ülevaadet uurimuse tulemustest.</p>	<p>Kokkuvõte on pealiskaudne, ei ole seotud sissejuhatusiga, ei anna ülevaadet uurimuse tulemustest.</p>
<p>KOMMENTAARID:</p>						
<p>7. Töö korrektse vormistamise oskus (juhendile vastavus)</p>		<p>Töö vastab uurimistöö juhendile.</p>	<p>Töö vastab uurimistöö juhendile. Esineb üksikuid ebatäpsusi.</p>	<p>Töö vastab üldjoontes uurimistöö juhendile. Esineb palju vormistusvigu.</p>	<p>Töö ei vasta osaliselt uurimistöö juhendile. Esineb väga palju vormistusvigu.</p>	<p>Töö ei vasta väga suures osas uurimistöö juhendile.</p>
<p>KOMMENTAARID:</p>						
<p>8. Töö terviklikkus, proportsionaalne seos teoreetilise ja uurimusliku osa vahel</p>		<p>Töö teoreetiline ja uurimuslik osa on omavahel väga hästi seotud ja proportsioonis ning moodustavad terviku.</p>	<p>Töö teoreetiline ja uurimuslik osa on omavahel seotud ja proportsioonis ning moodustavad terviku.</p>	<p>Töö teoreetiline ja uurimuslik osa ei ole proportsioonis, aga on omavahel seotud ja moodustavad terviku.</p>	<p>Töö osad ei ole omavahel seotud, terviklikkuses on puudujääke, domineerib teoreetiline või uurimuslik osa.</p>	<p>Töö osad ei ole omavahel seotud ega moodusta tervikut.</p>
<p>KOMMENTAARID:</p>						

Punktid kokku (maksimum 40p):

Küsimused kaitsjale:

Retsensendi hinnang PRAKTILISELE TÖÖLE

Töö teema:

Töö autor:

Retsensent:

	PUNKTID	5	4	3	2	1
1. Praktilise töö kohta taustinformatsiooni kogumise ja analüüsimise oskus.		On leidnud asjakohase materjali ja oskab seda suurepäraselt siduda oma praktilise tööga.	On leidnud asjakohase materjali ja oskab seda hästi siduda oma praktilise tööga.	Leitud materjal on osaliselt asjakohane. Seotus praktilise tööga on olemas.	Taustainformatsiooniks on kasutatud ühekülgeid materjale. Seotus praktilise tööga puudub.	Teooria osas on kasutatud sobimatuid materjale või ainult ühte allikat. Seotus praktilise tööga puudub.
KOMMENTAARID:						
2. Töö eesmärgi, idee, vajalikkuse ja väärtuslikkuse sõnastamise oskus		Töö eesmärk, idee, vajalikkus ja väärtuslikkus on sõnastatud täpselt, konkreetselt ja arusaadavalt.	Töö eesmärk, idee, vajalikkus ja väärtuslikkus on sõnastatud, kuid ühes neist esineb selgusetust/ebatäpsusi.	Töö eesmärk, idee, vajalikkus ja väärtuslikkus on sõnastatud, kuid kahes neist esineb selgusetust/ebatäpsusi.	Töö eesmärk, idee, vajalikkus ja väärtuslikkus on sõnastatud, kuid kõigis neis esineb selgusetust/ebatäpsusi.	Töö eesmärk, idee, vajalikkus või väärtuslikkus on sõnastamata.
KOMMENTAARID:						
3. Viitamise oskus		Tekstis on viidatud ühtse süsteemi järgi kõikidele kasutatud allikatele, joonistele, tabelitele, lisadele jne.	Viitamises esineb mõningaid vigu.	Viitamises esineb mõningaid vigu ja viiteid on puudu.	Viitamine on puudulik ja puudub palju viiteid.	Viitamine ei vasta nõuetele.
KOMMENTAARID:						
4. Tööprotsessi selgituskirjeldus ja eneseanalüüs (sh esinenud probleemid, lahendused, saadud kogemused)		Oskab tööprotsessi täpselt, selgelt kirjeldada, annab edasi saadud kogemused, oskab oma tegevust suurepäraselt analüüsida (toob välja õnnestumised ja raskused).	Oskab tööprotsessi kirjeldada, oskab oma tegevust analüüsida (toob välja õnnestumised ja raskused).	On raskusi tööprotsessi kirjeldamisel ja oma tegevuse analüüsimisel.	Tööprotsessi on osaliselt kirjeldatud, oma tegevuse analüüsimisel on suuri raskusi.	Tööprotsessi kirjeldus ja oma tegevuse analüüs on puudulik.
KOMMENTAARID:						

<p>5. Teksti koostamise oskus: sobiv stiil ja loogiline lausestus, puudub slängi ja võõrkeelte mõju, terminite täpne kasutus, korrektne õigekiri</p>		<p>Kasutab sobivat ja loogilist lausestust, täpseid termineid, puudub släng/võõrkeelte mõju. Õigekiri on korrektne.</p>	<p>Kasutab üldjuhul sobivat ja loogilist lausestust, täpseid termineid, puudub släng/võõrkeelte mõju. Õigekiri on üldjuhul korrektne.</p>	<p>On kohati raskusi sobiva ja loogilise lausestusega, võib esineda eksimusi terminites, slängi/võõrkeelte mõju. Õigekiri on rahuldav.</p>	<p>On suuri raskusi sobiva ja loogilise lausestusega, esineb palju slängi/ võõrkeelte mõju, palju õigekirjavigu.</p>	<p>Esineb väga palju õigekirja- ja/või eneseväljendusvigu.</p>
<p>KOMMENTAARID:</p>						
<p>6. Kokkuvõtte koostamise oskus</p>		<p>Kokkuvõte on koostatud suurepäraselt, seotud sissejuhatuses, annab väga hea ülevaate praktilisest tööst.</p>	<p>Kokkuvõte on seotud sissejuhatuses, annab hea ülevaate praktilisest tööst.</p>	<p>Kokkuvõte on osaliselt seotud sissejuhatuses, ei anna täielikku ülevaadet praktilisest tööst.</p>	<p>Kokkuvõte on pealiskaudne, osaliselt seotud sissejuhatuses, ei anna täielikku ülevaadet praktilisest tööst.</p>	<p>Kokkuvõte on pealiskaudne, ei ole seotud sissejuhatuses, ei anna ülevaadet praktilisest tööst.</p>
<p>KOMMENTAARID:</p>						
<p>7. Töö korrektse vormistamise oskus (juhendile vastavus)</p>		<p>Töö vastab uurimistöö juhendile.</p>	<p>Töö vastab uurimistöö juhendile. Esineb üksikuid ebatäpsusi.</p>	<p>Töö vastab üldjoontes uurimistöö juhendile. Esineb palju vormistusvigu.</p>	<p>Töö ei vasta osaliselt uurimistöö juhendile. Esineb väga palju vormistusvigu.</p>	<p>Töö ei vasta väga suure osas uurimistöö juhendile.</p>
<p>KOMMENTAARID:</p>						
<p>8. Töö terviklikkus, seos teoreetilise osa ja tööprotsessi vahel</p>		<p>Teoreetiline osa ja praktilise töö selgitus-kirjeldus on omavahel väga hästi seotud ja proportsioonis ning moodustavad terviku.</p>	<p>Teoreetiline osa ja praktilise töö selgitus-kirjeldus on omavahel seotud ning moodustavad terviku.</p>	<p>Töö teoreetiline osa ja praktilise töö selgituskirjeldus ei ole proportsioonis, aga on omavahel seotud ja moodustavad terviku.</p>	<p>Töö osad ei ole omavahel seotud, terviklikkuses on puudujääke, domineerib teoreetiline või tööprotsessi osa.</p>	<p>Töö osad ei ole omavahel seotud ega moodusta tervikut.</p>
<p>KOMMENTAARID:</p>						

Punktid kokku (maksimum 40p):

Küsimused kaitsjale:

Retsensendi hinnang PRAKTILISELE TÖÖLE ÕPILASFIRMA

Töö teema:

Töö autor:

Retsensent:

	PUNKTID	5	4	3	2	1
1. Töö eesmärgi, idee, vajalikkuse ja väärtuslikkuse sõnastamise oskus		Töö eesmärk, idee, vajalikkus ja väärtuslikkus on sõnastatud täpselt, konkreetselt ja arusaadavalt.	Töö eesmärk, idee, vajalikkus ja väärtuslikkus on sõnastatud, kuid ühes neist esineb selgusetust/ebatäpsusi.	Töö eesmärk, idee, vajalikkus ja väärtuslikkus on sõnastatud, kuid kahes neist esineb selgusetust/ebatäpsusi.	Töö eesmärk, idee, vajalikkus ja väärtuslikkus on sõnastatud, kuid kõigis neis esineb selgusetust/ebatäpsusi.	Töö eesmärk, idee, vajalikkus või väärtuslikkus on sõnastamata.
KOMMENTAARID:						
2. Viitamise oskus		Tekstis on viidatud ühtse süsteemi järgi kõikidele kasutatud allikatele, joonistele, tabelitele, lisadele jne.	Viitamises esineb mõningaid vigu.	Viitamises esineb mõningaid vigu ja viiteid on puudu.	Viitamine on puudulik ja puudub palju viiteid.	Viitamine ei vasta nõuetele.
KOMMENTAARID:						
3. Tööprotsessi selgituskirjeldus ja eneseanalüüs (sh esinenud probleemid, lahendused, saadud kogemused)		Oskab tööprotsessi täpselt, selgelt kirjeldada, annab edasi saadud kogemused, oskab oma tegevust suurepäraselt analüüsida (toob välja õnnestumised ja raskused).	Oskab tööprotsessi kirjeldada, oskab oma tegevust analüüsida (toob välja õnnestumised ja raskused).	On raskusi tööprotsessi kirjeldamisel ja oma tegevuse analüüsimisel.	Tööprotsessi on osaliselt kirjeldatud, oma tegevuse analüüsimisel on suuri raskusi.	Tööprotsessi kirjeldus ja oma tegevuse analüüs on puudulik.
KOMMENTAARID:						
4. Teksti koostamise oskus: sobiv stiil ja loogiline lausestus, puudub slängi ja võõrkeelte mõju, terminite täpne kasutus, korrektne õigekiri		Kasutab sobivat ja loogilist lausestust, täpseid termineid, puudub släng/võõrkeelte mõju. Õigekiri on korrektne.	Kasutab üldjuhul sobivat ja loogilist lausestust, täpseid termineid, puudub släng/võõrkeelte mõju. Õigekiri on üldjuhul korrektne.	On kohati raskusi sobiva ja loogilise lausestusega, võib esineda eksimusi terminites, slängi/võõrkeelte mõju. Õigekiri on rahuldav.	On suuri raskusi sobiva ja loogilise lausestusega, esineb palju slängi/ võõrkeelte mõju, palju õigekirjavigu.	Esineb väga palju õigekirja- ja/või eneseväljendusvigu.
KOMMENTAARID:						

<p>5. Kokkuvõtte ja analüüside koostamise oskus</p>		<p>Kokkuvõtte on koostatud suurepäraselt, seotud sissejuhatuses, annab väga hea ülevaate praktilisest tööst. Analüüsid on läbivalt väga hästi koostatud.</p>	<p>Kokkuvõtte on seotud sissejuhatuses, annab hea ülevaate praktilisest tööst. Analüüsid on läbi kogu töö hästi koostatud.</p>	<p>Kokkuvõtte on osaliselt seotud sissejuhatuses, ei anna täielikku ülevaadet praktilisest tööst. Analüüsid esineb puudujääke.</p>	<p>Kokkuvõtte on pealiskaudne, osaliselt seotud sissejuhatuses, ei anna täielikku ülevaadet praktilisest tööst. Analüüsid esineb suuremaid puudujääke.</p>	<p>Kokkuvõtte on pealiskaudne, ei ole seotud sissejuhatuses, ei anna ülevaadet praktilisest tööst. Analüüsid on ebakorrektsed.</p>
<p>KOMMENTAARID:</p>						
<p>6. Töö korrektse vormistamise oskus (juhendile vastavus)</p>		<p>Töö vastab uurimistöö juhendile.</p>	<p>Töö vastab uurimistöö juhendile. Esineb üksikuid ebatäpsusi.</p>	<p>Töö vastab üldjoontes uurimistöö juhendile. Esineb palju vormistusvigu.</p>	<p>Töö ei vasta osaliselt uurimistöö juhendile. Esineb väga palju vormistusvigu.</p>	<p>Töö ei vasta väga suures osas uurimistöö juhendile.</p>
<p>KOMMENTAARID:</p>						
<p>7. Aruande koostamine</p>		<p>Aruanne on põhjalik ja annab väga hea ülevaate õpilasfirma tegevusest. Aruanne on ühtses stiilis ja korrektselt vormistatud.</p>	<p>Aruanne on põhjalik ja annab hea ülevaate õpilasfirma tegevusest. Retsensendina oleks soovinud veel midagi, mis tundub hetkel puuduolevat.</p>	<p>Aruanne on piisav, et saada õpilasfirma tegevusest ülevaade, aga stiil või vormistus jätvavad soovida. Esineb üksikud puudujääke aruande osades.</p>	<p>Aruanne on esitatud, ülevaade õpilasfirma tegevusest saadi, aga esineb puudujääke aruande erinevate osade vahel. Aruande stiil ja vormistus on puudujääkidega.</p>	<p>Aruanne on esitatud, ülevaade õpilasfirma tegevusest on ebapiisav, puudujääke esineb igas valdkonnas. Aruande stiil ja vormistus on ebakorrektned.</p>
<p>KOMMENTAARID:</p>						
<p>8. Töö terviklikkus, üldpilt õpilasfirma tegutsemisest</p>		<p>Õpilasfirma tegevus on olnud suurepärase. Õpilasfirma on paistnud silma ja olnud edukas. Õpilasfirma tegevus moodustab terviku.</p>	<p>Õpilasfirma tegevus on olnud hea. Õpilasfirma tegevus moodustab terviku. Õpilasfirma ei ole väga silmapaistev ja edukas olnud.</p>	<p>Õpilasfirma tegevuse üldpilt on rahuldav, väga ei ole silma paistnud, aga moodustab terviku.</p>	<p>Õpilasfirma tegevuse üldpilt on rahuldav, tegevus ei paista silma tervikuna, õpilasfirma tegevus on kaootiline.</p>	<p>Õpilasfirmast ja selle tegevusest ei ole võimalik tervikpilti saada.</p>
<p>KOMMENTAARID:</p>						

Punktid kokku (maksimum 40p):

Küsimused / kommentaarid kaitsjale: